Poštnina plačana v gotovini

Leto LXXI., št. 212 — Ljubljana, četrtek 22. septembra 1938 — Cena Din 1.—

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 80 petit vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inserati petit vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knaflјeva ulica štev. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.

Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Po češkoslovaškem pristanku:

Položaj v Evropi še vedno do skrajnosti napet

Nove zahteve iz Berlina, Budimpešte in Varšave — Pred odločitvami v Godesbergu — Na češkoslovaškem občudovanja vreden red in stoičen mir — Prebujenje vesti v Angliji in Franciji

Praga, 22. sept. br. Noč od torka na sredo je postala usodna za vso dosedanjo politiko demokratskih velesil. Še prav do zadnjega trenutka je Francija Češkoslovaški zagotavljala vso svojo pomoč. Vsa češkoslovaška politika se je opirala na zavezništvo Francije in v zadnjih letih tudi Rusije. Preobrat v politiki demokratskih velesil je deloval toliko bolj porazno. Pod pritiskom ultimativno predloženega angleškega načrta, oboroženih sil, ki so se malone okrog in okrog češkoslovaške države koncentrirale na njenih mejah, je češkoslovaška vlada včeraj opoldne definitivno sprejela po Angliji predložene nemške zahteve, pristala na okrnitev Češkoslovaške in se odrekla starodavnim naravnim mejam.

Neprestane intervencije francoskega in angleškega veleposlanika, nejasne in negotove izjave sovjetskega poslanika so pripravile češkoslovaško vlado do umika. Včeraj popoldne ob 5. je izročil zunanji minister dr. Krofta diplomatskima zastopnikoma obeh zapadnih velesil noto, v kateri je vlada v celoti pristala na načrt, ki so ga angleški in francoski državniki preteklo nedeljo pripravili v Londonu, ne da bi prej vprašali za njeno mnenje.

V posebnem proglasu je češkoslovaška vlada snoči pred konsternirano češkoslovaško javnostjo utemeljila ta svoj usodni korak. Državi, ki so jo zapustile vse velesile in ob katere mejah je 30 divizij čakalo le še na povelje za prodiranje v deželo, ni preostalo drugega, ko da doprinese tako žrtev za ohranitev evropskega miru.

In vendar se položaj tudi po tej izsiljeni kapitulaciji češkoslovaške vlade še ni uredil. Po nemškem zgledu sta pričeli postavljati svoje zahteve tudi Madžarska in Poljska. Že predvčerajšnjim sta Imredy in Kanya pridobila Hitlerja za svoje načrte, snoči pa je poljska vlada poslala v Prago, Pariz in London svojo posebno noto, v kateri zahteva odstop Tešina.

Hitler se danes popoldne ponovno sestane s Chamberlainom. V Godesbergu bosta napravila bilanco svoje akcije. Vse kaže, da se razgovori ne bodo omejili le na formalno ureditev sudetsko-nemškega problema na osnovi izsiljenega pristanka češkoslovaške vlade na načrt, ki določa, da bo pripadlo Nemčiji ono obrobno ozemlje, na katerem je preko 50% nemškega prebivalstva, pri čemer naj se izmenja prebivalstvo nemške in češkoslovaške narodnosti. Po vesteh iz Berlina bo Hitler danes nastopil tudi kot zagovornik zahtev Poljske in Madžarske, a hkratu bo načel tudi še vprašanje kolonij in zahteval predvsem Kamerun in Togo.

Tako je nastala neposredna nevarnost, da se bo evropska kriza že v najbližjih dneh razrasla še bolj in se znova zaostrila.

Poljska nota

Poljska odpovedala pogodbo s Češkoslovaško — Koncentracija poljske vojske na čsl. meji

Varšava, 22. sept. e. Poljska vlada je pooblastila svojega poslanika, da izroči češkoslovaški vladi noto, v kateri poudarja, da poljska vlada odpoveduje pogodbo iz leta 1925 med Češkoslovaško in Poljsko in da pričakuje od praške vlade, da bo regulirala vprašanje poljske manjšine na isti način, kakor je regulirano vprašanje sudetskih Nemcev. Nota je bila izročena tudi že v Parizu in Londonu.

Kakor se doznava iz zanesljivega vira, se je v zvezi s situacijo, ki je nastala med Poljsko in Češkoslovaško, predsednik republike popoldne sestal z zunanjim ministrom Beckom. Sodijo, da je sestanek v zvezi z noto, ki je bila poslana zapadnima velesilama in Češkoslovaški.

Več starejših letnikov je bilo zadržanih pod orožjem, prav tako so pa ostali pod orožjem vsi rezervisti, ki so te dni sodelovali na manevrih. V zapadnih krajih Poljske je na železnicah ustavljen ves tovorni promet, da se omogoči hitrejši transport vojske na češkoslovaško mejo. Z odpovedjo pogodbe iz leta 1925 je ustvarjena nova težka situacija v mednarodnih odnošajih, ker Poljska ne priznava več obstoječe češkoslovaško-poljske meje.

Razburjenje v Angliji

Boje se novih zahtev in novih zapletov - Proglas delavske stranke - Naknadno občudovanje Čehoslovakov

LONDON, 22. sept. w. Londonska politična javnost si pod poraznim vtisom razpleta situacije v srednji Evropi od današnjega sestanka v Godesbergu ne obeta razčiščenja položaja, niti zagotovitve evropskega miru. Sodeč po vesteh iz Nemčije se Hitler ne namerava zadovoljiti z izvedbo londonskega načrta, nego bo zahteval popolno preusmeritev režima na Češkoslovaškem in totalno ureditev razmerja med narodnostmi.

Agencija Reuter ugotavlja danes, da je treba naravnost občudovati postopanje češkoslovaške vojske, ki kljub obupnemu položaju ni reagirala na izzivanja v obmejnih krajih. Češkoslovaške čete, ki so tam razpostavljene po več milj od meje, z neverjetnim mirom in prezirom mirno dopuščajo, da henleinovski četniki vdirajo na češkoslovaško ozemlje in ga pustošijo.

Medtem so delavske organizacije po vsej Angliji pričele organizirati ogromna protestna zborovanja proti vladi. Delavska stranka je izdala proglas, v katerem ugotavlja, da danes v Evropi ni več varna nobena meja. Angliji je zaradi tega potreba močna vlada, ki bo znala v resnici ščititi interese angleškega naroda, načela demokracije in mir po vsem svetu.

Churchill o kapitulaciji demokratskih sil

London, 22. sept. AA. (Reuter). Winston Churchill se je snoči vrnil z letalom iz Pariza in izjavil dopisniku Reuterja:

Poraz Češkoslovaške pod angleškim in francoskim pritiskom pomeni popolno kapitulacijo zapadnih demokracij pred narodno-socialističnimi zahtevami. Sprejem Hitlerjevih pogojev pomeni, da je Evropa klonila pod pritiskom narodnega socializma. Nemčija bo najbrž ta položaj v celoti izkoristila. Nevarnost ne grozi samo Češkoslovaški, ampak svobodi in demokraciji vsega sveta. Usodno je mnenje, da si bomo varnost lahko odkupili na ta način, da bomo malo državo vrgli volkovom v zobe. To je usodna zmota. Če hočemo ohraniti mir na trajnem temelju, tedaj se lahko to zgodi samo tedaj, če zberemo okoli sebe vse države, ki so po prepričanju in svojih življenjskih koristih proti narodnemu socializmu. To se mora zgoditi v duhu borbe proti nacionalno socialistični premoči.

Protest angleških liberalov

London, 22. sept. AA. Reuter. Na seji vodstva liberalne stranke je bila sprejeta resolucija, ki obsoja postopanje vlade v sedanjem mednarodnem položaju, ne da bi bila zato sklicala parlamenta. Resolucija ugotavlja, da je vlada doživela še en poraz in da so sedanji dogodki v nasprotju s tem, kar je vlada napovedala pred dvema tednoma, ko je še bilo mogoče ohraniti časten mir.

Vznemirljivo pričakovanje poročil iz Godesberga

LONDON, 22. sept. e. Za presojo situacije je najbolj merodajno, da tudi po odgovoru iz Prage izgledi za izvedbo francosko-angleškega načrta niso posebno povoljni. Brezpogojni pristanek češkoslovaške vlade na angleško-francoski načrt je posledica pritiska, ki je bil včeraj napravljen v Pragi. Češkoslovaški ni bilo dovoljeno, da bi izbirala. Toda naj se misli kakorkoli o skupnem koraku Francije in Anglije, ki je bil napravljen v Pragi, prevladuje v Londonu v uradnih krogih mišljenje, da je položaj res tak, da samo neizogiben in takojšen pristanek Prage lahko prepreči katastrofo. Pri tem pa se nekateri boje, da ta pristanek ne bo več zadosten za ohranitev miru.

To so perspektive, ki se postavljajo za sestanek med Chamberlainom in Hitlerjem. Da ti izgledi niso baš rožnati, kažejo tudi okoliščine, da so včerajšnji dopoldanski konferenci ožjega kabineta vlade prisostvovali tudi ministri vojnih resorov in šef angleškega generalnega štaba Gord. Razpravljali so o ukrepih vojaške pripravljenosti. Vojaški šefi so bili pozvani v zvezi z odgovorom praške vlade. Kakor je znano, je Češkoslovaška zahtevala obveze od Francije in Anglije, če bi kljub sprejetju načrta bila napadena.

Koncentracija angleškega brodovja ob Sredoz. morju

London, 22. sept. br. Preteklo noč sta nepričakovano pripluli v angleško vojno luko Portsmouth dve veliki ameriški križarki. Poveljstvo obeh vojnih ladij je sporočilo oblastem, da bosta ladji ostali v Evropi za nedoločen čas.

Angleško sredozemsko brodovje, ki je bilo poklicano iz Carigrada nazaj v Sredozemsko morje, pluje z vso brzino mimo grških otokov proti jugu. Štiri angleške križarke v Carigradu pa so prejele nalog, da krenejo v Constanco.

Carigrad, 22. sept. br. Angleško sredozemsko vojno brodovje, ki se je te dni mudilo na obisku v Carigradu in se je včeraj že odpravljalo v Varno, je prejelo iz Londona nenadni nalog, da mora nemudno nazaj na Sredozemsko morje. Že v dopoldanskih urah so angleške vojne ladje zapustile carigrajsko luko in se z veliko brzino usmerile preko Marmarskega morja proti Dardanelom.

Praški listi

PRAGA, 22. sept. e. Današnji »Venkov«, glasilo ministrskega predsednika dr. Hodže, piše: Češkoslovaški narod je šel v svoji zgodovini skozi faze težkega življenja. Toda ta narod nikoli ni izgubil svoje časti. Mi smo bili in bomo. Vedno smo verovali vase, morali smo pa verovati tudi svojim velikim zaveznikom. Verovati smo morali pogodbam in obveznostim. Marsikdo med nami bi rad žrtvoval svoje življenje, če bi ne bilo treba ugotoviti, da smo izdani in zapuščeni. Mi bomo to ponižanje prenesli. Privadili smo se mu v zgodovini našega narodnega življenja, toda onečaščenja naroda bi ne mogli preživeti.

»Lidove Noviny« objavljajo poziv pisatelja Karla Čapka, ki se obrača na prebivalstvo z besedami: Ne verujte v zlo, če prav vse kaže, da slavi trenutno zmago. Verujte, da bomo doživeli, da se bo enkrat za vselej porušil Babilon neresnice in sile. Kolo zgodovine se ne more ustaviti, a vse človeštvo ne bo podivjalo, niti ne izgubilo zdrave pameti. Ta bitka bo dobojevana morda kmalu, morda pa šele čez nekaj časa. Toda naš položaj je in bo vedno ostal jasen in trden.

»České Slovo« opozarja na to, da so doslej mirovne pogodbe rušili drugi; če pa prevzamejo njihovo vlogo sami tvorci teh pogodb, tedaj izpodkopavajo temelje svoje lastne moči, svojega lastnega položaja. Češkoslovaški narod se dobro zaveda vseh posledic sklepov, ki jih je morala njegova vlada storiti. Toda če še veljajo na svetu zakoni časti, pravice in poštenja, verujmo, da nismo osamljeni, če pa ne veljajo, bomo videli kakšne bodo posledice tega tako za nas kakor za ves svet.

Položaj v Pragi

Praga, 22. sept. e. Usodni dogodki zadnjih dni so globoko odjeknili tudi na praških ulicah. Po ulicah stoje množice sicer mirnih Pražanov, ki so pa zdaj silno razburjeni. Živahno debatirajo o nepričakovanem razvoju dogodkov. Pred uredništvi praških listov stoje ogromne množice ljudi, ki se za posebne izdaje listov kar trgajo.

Velik je tudi naval na tuje liste. Ker češki listi zaradi začasno uvedene cenzure ne morejo priobčevati podrobnih poročil o usodnih dogodkih, segajo ljudje po tujih listih, da bi iz njih zvedeli za usodo Češkoslovaške. Zadnje dni je prišlo v Prago mnogo beguncev iz obmejnih krajev. S culicami in otročički na rokah so odhajali na jesti sokolski stadion, kjer se je nedavno tako lepo pokazala moč in sloga naroda v veličastnih manifestacijah. Zdaj je pa postal ta stadion s svojimi garderobami in tribunami zasilno pribežališče beguncev. Tudi konzulati tujih držav so polni tujcev, ki ne vedo, kaj jim prinese jutrišnji dan, pa se hočejo čim prej vrniti v svoje države.

Po lepakih opozarjajo oblasti meščanstvo, kje so zakloni za primer letalskega napada. Oblasti opozarjajo prebivalstvo, da so najboljša zavetišča v kinematografih, ki jih ima Praga nad 100. Zato so pred vsakim kinom postavljene žolte puščice z napisom »Pot v najbližji zaklon«.

Praga, 22. sept. e. O polnoči so se še vedno nahajale na ulicah velike množice prebivalstva, zlasti v centru, v glavnih ulicah na oni strani Vltave, kjer se nahajajo tuja poslaništva, toda demonstracije so polagoma prenehale. Pri demonstracijah je sodelovala zlasti mladina. Velika množica je bila zbrana tudi pred radijsko postajo, na Vaclavskem trgu in pred poslopjem Melantricha. Mir in red pa sta bila vendar povsod ohranjena.

Za obrambo Prage

Praga, 22. septembra. AA. (Havas) Vojaške oblasti so izdale potrebne ukrepe za obrambo prestolnice pred zračnimi napadi. Po ulicah so nabiti lepaki, ki obsegajo navodila prebivalstvu, kako naj se v slučaju potrebe najhitreje reši. Predsednik praške občine je poslal proglas vsem, ki so oproščeni vojaške dolžnosti, da naj se prijavijo v službo letalske obrambe. Rdeči križ zbira ljudi, ki bodo prostovoljno dajali kri za transfuzijo. Prostovoljcev je toliko, da so jih morali poslati v mestne bolnišnice, da bi tudi one pomagale Rdečemu križu pri analizi krvi.

Francoski levičarji proti vladi

Socialistična parlamentarna frakcija obsodila zunanjo politiko vlade — Daladierova vlada pred padcem

Pariz, 22. sept. e. Po snočnji seji socialistične parlamentarne skupine je bil izdan komuniké, v katerem poudarjajo med drugim: V skrbeh za vzdrževanje stalnega in trajnega miru, ki mora sloneti edino na kolektivni varnosti na spoštovanju neodvisnosti držav in na prostovoljnem izpolnjevanju skupnih zvez in na skupnosti narodov, ki so določeni, da solidarno zahtevajo pravično rešitev sporov, ki prete Evropi, poudarjamo, da bi odločnost francoske in angleške vlade zbrala okrog sebe svobodne narode, dočim je baš njuna slabost poleg groženj drugih s silo to onemogočila. Zato se socialnopolitična skupina ne more solidarizirati z diplomatsko akcijo, ki je dosegla, da so neke države majhnemu narodu vsilile svoje zahteve in ogrozile njeno neodvisnost. Zaradi tega se Francija osamljuje, a s tem tudi pospešuje obče oboroževanje in povečuje nevarnost vojne. Komunike še dodaja, da so razni govorniki, ki predstavljajo razne frakcije socialistične stranke, poudarjali da mora imeti sedanja Francija v teh težkih časih močno in stabilno vlado.

Komunike socialistične skupine je izzval veliko razburjenje v vseh političnih krogih. Sálošno sodijo, da je Daladier zaradi svoje politike izgubil okrog 160 socialističnih poslancev, katerim se bo najbrž pridružilo še okrog 72 komunističnih poslancev. Glede na to Daladier najbrž ne bo imel več večine v parlamentu. Zato mislijo, da bo v kratkem podal ostavko vlade.

Nočni stiki med Parizom in Anglijo

Pariz, 22. sept. br. Zunanje ministrstvo je bilo vso noč neprenehoma v telefonskih stikih s Foreign Officeom v Londonu. Razgovori so se nanašali v prvi vrsti na poljsko ultimativno noto, na madžarske zahteve in na nove pogoje, ki jih bo Hitler danes očitno stavil za ureditev srednjeevropskega vprašanja. Francoski listi danes vsi vprek opozarjajo na vedno večje zahteve Berlina, Budimpešte in Varšave. V »Populaireu« ugotavlja Blum, da je bila Češkoslovaška postavljena pred nedopustno izvršeno dejanje, ki se bo utegnilo še strašno maščevati nad vso Evropo.

Rekonstrukcija madžarske vlade

Budimpešta, 22. sept. br. Madžarska vlada je bila pretekło noč nenadno rekonstruirana. Regent Horthy je sprejel ostavko dosedanjega trgovinskega ministra in imenoval za njegovega naslednika Antona Kunderja.

Dr. Kamil Krofta

Češkoslovaški zunanji minister, ki je včeraj popoldne izročil poslanikoma Anglije in Francije usodno noto o češkosl. pristanku

Sestanek v Godesbergu ob 16.

Berlin, 22. sept. AA. Angleški predsednik vlade prispe danes ob 12.30 na letališče v Kölnu, odkoder se bo z avtomobilom odpeljal v Petershof blizu Godesberga. Chamberlain bo obedoval v Petershofu. Ob 15.45 se bo Chamberlain čez Ren odpeljal v hotel »Rhein-Dresden« v Godesbergu, kjer se bo ob 16. uri sestal s Hitlerjem.

V istem hotelu ga bodo sprejeli poleg Hitlerja, Ribbentrop, Göbbels in načelnik tiskovnega urada Dietrich.

Nemška zagotovila jugovzhodni Evropi

Berlin, 22. sept. AA. Agencija Havas je objavila daljše poročilo iz Bukarešte o razpoloženju rumunskih političnih krogov glede na včerajšnje dogodke v Pragi. Med drugim pravi:

Omajana češkoslovaška suverenost bo lahko imela najhujše posledice za jugovzhodno Evropo. Po Češkoslovaški grozi Rumuniji največja nevarnost. Nemčija ni nikdar odnehala stremeti za tem, da bi prišla do rumunskega petroleja in rumunskega žita. Tudi Poljska in Jugoslavija sta sedaj na vrsti za razvoj germanske ekspanzije.

Berlinski politični krogi naglašajo v zvezi s to vestjo, da narodnosocialistična Nemčija nikdar ni prikrivala svojega mnenja o razmerah v Češkoslovaški in kakšni so odnošaji s praško vlado. Narodno-socialistična Nemčija pa prav tako ni prikrivala prijateljstva, ki preveja njene odnošaje do drugih držav na evropskem vzhodu in jugovzhodu.

Tudi Rusija odrekla pomoč

Praga, 22. sept. e. Še včeraj zjutraj je kazalo, kakor da se je Češkoslovaška odločila za obupno vojno in da ima za seboj tudi Sovjetsko Rusijo. Toda hitro se je izvedelo, da je bil ruski poslanik Aleksandrovski ponoči sprejet pri prezidentu Benešu in da je na vprašanje, ali bo šla Rusija neizogibno in brezpogojno Češkoslovaški na pomoč, odgovoril, da goji Rusija velike simpatije do Češkoslovaške, da pa se bo ravnala po klavzulah zavezniške pogodbe in pomagala le v primeru, da tudi Francija podpre Češkoslovaško.

Jugoslavija izvoljena v svet Društva narodov

Ženeva, 22. sept. e. Včeraj so se vršile volitve za tri izpraznjena mesta v Društvu narodov, ker so izpadle Rumunija, ki je bila predstavnica Male antante, Poljska in Kolumbija. Na včerajšnjih volitvah je bila izvoljena v Društvo narodov Jugoslavija z 39 od 43 glasov, Grška in Dominga pa namesto Poljske in Kolumbije z 38 glasovi.

Silen vihar v Ameriki

Newyork, 22. sept. Na vzhodni obali USA je preteklo noč divjal strašen orkan. Po prvih vesteh je vihar zahteval 37 človeških žrtev. Materialna škoda gre v milijone. Železniški promet je prekinjen. Pretrgane so tudi vse telefonske in brzojavne zveze.

Borzna poročila.

Curih, 22. sept. Beograd 10.—, Pariz 11.935, London 21.285, New York 440.75, Bruselj 74.35, Milan 23.225, Amsterdam 238.575, Berlin 176.40, Praga 15.175, Varšava 83.00, Bukarešta 3.25.

Politični obzornik

»Po Dollfussovem vzorcu — stanovska država

Kakor smo že opetovano zabeležili, hoče župnik Andrej Kržman iz Tunjic s svojim glasilom zelenim »Slovenskim delavcem« in s svojo organizacijo »Zvezo združenega delavstva« preosnovati sedanjo družbo in državo na stanovski in katoliški podlagi. Doslej mož še ni preciziral svoje zamisli, v predzadnji številki svojega glasila pa je končno le povedal, da misli družbo in državo preosnovati po vzorcu pokojnega avstrijskega kancelarja Dollfussa. To je razvidno iz uvodnika v »Slovenskem delavcu«, v katerem piše med drugim: »Po veri utrjeni so mnogi vstali z nami in še pred nami in sprejeli od čuvarice Resnice usodno nalogo delati za nov družabni red, za stanovsko družbo. Velika, nadčloveška je ta naloga v danih razmerah in nihče med nami ne misli, da je možna brez trpljenja in brez žrtev... Če je v tej borbi padel Dollfuss, če se je moral umakniti Schuschnigg, če Franco ne bo uspel, če bi morali trpeti tudi mi doma za iste vzore, mi zato ne bomo zbegani in ne bomo klonili. Nam je dobro znano: s smrtjo si je Dollfuss pridobil novih prijateljev, Schuschnigg je po umiku v očeh mnogih visoko zrasel. Odpoved in žrtev je dala pokretu novo, jasnejšo luč in pokazala dosedanje hibe, nove razmere pa ustvarjajo z neverjetno hitrostjo spoznanje, da se dolgo držati ne bodo mogle. Ko naši nasprotniki tako z nekim prezirom govore in pišejo o teh prvih poizkusih, ugotavljamo mi, da je ta prezir samo ubožno spričevalo njihovega majhnega razumevanja za velike stvari in velike naloge stanovskega občestvenega pokreta. Če bi šlo brez žrtev, bi bil pokret majhen, tako pa je velik, nepremagljiv in bo zmagal.« — Dollfussove zgradbe ni več. Združila se je kot hiša iz kart. Ali bo Andrej Kržman srečnejši s svojo, ki ji nt zgradil še niti temeljev? Dvomimo!

„Obzor" in dr. Mrmolja

Dr. Zdenko Mrmolja je napisal v nemškem medicinskem listu »Ziel und Weg«, ki izhaja v Monakovu, obširno znanstveno razpravo, ki ji je dal naslov »O razdelitvi viška porodov v nemških in jugoslovenskih srezih 1930. v sistemu dr. Mikića«. »Obzor« je o tej studiji prinesel referat, v katerem je napadel pisca, ker je svoj spis objavil v nemškem listu, sicer pa priznal, da ima studija znanstveno vrednost in da je za nas prav zanimiva. Ta referat je ponatisnilo tudi emigrantsko glasilo »Istra« v Zagrebu. Z ozirom na to je poslal dr. Zdenko Mrmolja »Istri« popravek, v katerem zavrača »Obzorov« napad, poudarjajoč, da je iz studije jasno razvidno, da jo je napisal prepričan Jugosloven. Koncem popravka poudarja dr. Mrmolja: »Ako je imel ponatis iz »Obzora« svoj poseben namen, upam, da sem s popravkom svoje stališče pojasnil. Za nadaljnje zakonite korake proti »Obzoru« pa si še pridržujem pravico. Na vsak način pa mislim, da me jugoslovenstva in slovanstva zagrebški hrvatski »Obzor« in z njim še kdo drugi ne bo — učili«

„Balkan" o ustavljeni „Pravdi"

»Balkan«, znano Cicvarićevo glasilo, ki je na glasu kot revolverski list, si je v svoji zadnji številki privoščil pred dobrim tednom oblastveno ustavljeno »Pravdo«. Takole piše: »Daleč smo od kake maščevalnosti ali zlobnosti, toda v primeru »Pravde« bratov Sokićev ne moremo ostati indiferentni. Mi smo se pred tem dogodkom zanimali za dohodke »Pravde«, ki so se zdeli glede na ono, kar lahko vidijo oči vsakogar, nekoliko previsoki. Brez oglasov, z relativno slabo razprodajo, si je »Pravda« v kratkem času zgradila lastno tiskarno in plačala samo za en nov stroj dva in pol milijona dinarjev. Ako bi bil še živ Voja Marinković in ako bi bil na položaju ministra zunanjih del, bi se lahko reklo: »Ve se, odkod »Pravdi« denar, ali tako je moral vsak poznavalec razmer sumljivo zmajati z glavo, kadarkoli se je jelo govoriti o uspehih »Pravde«. Ali kakor sedaj vemo, so ti uspehi prihajali iz inozemstva in oni so, kakor je ugotovljeno, znašali samo 3 in pol milijona, a koliko bi znašali, ako bi se izvedelo, kar vedo samo bratje Sokići, to sam Bog ve! Točno pa je to-le: »Pravdini« prijatelji v inozemstvu, videč, da so se bratje Sokići »žrtvovali za idejo« do skrajnosti, ne bodo dovolili, da bi propadli, marveč jim bodo od sedaj pošiljali po drugem kanalu. Eden izmed Sokićev — Miloje, ki je v glavnem tudi montiral vse te podpore »Pravdi«, šetajoč med Prago in Parizom, je še vedno v inozemstvu in vsekakor bo znal očka Miloje vso to stvar urediti z rdečimi bratci. »Pravda« je demaskirana. Patrioti Sokići so dobivali denar od naših sovražnikov, da bi s svojim postopanjem rušili red in mir v državi. Toda »zlo radjenje gotovo sudjenje«. To, kar so delali, se jim ne bo tako lahko pozabilo.« — Malo pristoja »Balkanu« govoriti o denarju, ki ga kdo dobiva iz inozemstva, ko se je njemu v tem pogledu že toliko — upravičeno ali neupravičeno, tega ne moremo vedeti — očitalo.

„Hrvatski dnevnik" izhaja dvakrat dnevno

»Hrvatski dnevnik«, glasilo dr. Mačka, se je pred meseci preselil v svojo lastno tiskarno in je že takrat napovedal, da bo v kratkem imel poleg jutranje tudi popoldansko izdajo. Ta napoved se je sedaj uresničila: od preteklega ponedeljka izhaja »Hrvatski dnevnik« tudi popoldne in je postal konkurent »Obzoru«, ki takisto izhaja, kakor je znano, v popoldanskih urah. Dr. Mačkova stranka osnuje svoj organ tudi na Sušaku. Doslej so tam izhajale samo »Primorske novine«, ki so glasilo JRZ. Novi tednik bo nosil ime »Primorje«. Prva številka izide v soboto 24. t. m.

Odmev...

O posetu ministrskega predsednika Benita Mussolinija na Rakeku piše v ducejevem osebnem glasilu »Giornale d'Italia« Virginio Gayda med drugim: »V Rimu so bile Mussolinijeve besede sprejete z nedeljenimi simpatijami. Javno mišljenje je naklonjeno Jugoslaviji bolj kakor kdaj preje. Mladi, močni in vojaški jugoslovenski narod stoji pred veliko bodočnostjo. Politika sedanje vlade je odprla Jugoslaviji nove horiconte. Jugoslavija stopa že sedaj v vrsto velikih sil. Jugoslavija in Italija imata danes skupno misijo, da čuvata mir. Oni sta dokumentirali svojo voljo in vdanost miru in skupnemu sodelovanju. Tudi zadnji korak g. Mussolinija preko jugoslovenske meje naj predstavlja še vnovič tudi osebno podkrepitev te volje za mir in prijateljstvo.«

Sin namestu očeta pred sodniki

Žerjavica v zaboju za pepel, ki bi lahko povzročila veliko požarno katastrofo sredi Ljubljane

Ljubljana, 22. septembra

Odkar poročamo o razpravah na sodniji v zadnjih letih, se še ni zgodilo, da bi državni tožilec umaknil obtožbo zaradi nenavadne okoliščine, ki je bila v tem, da je sedel na zatožni klopi sin namesto očeta. Zgodilo se je že večkrat, da so bile posamezne točke v obtožnici umaknjene na predlog samega državnega tožilca, in sicer v primerih, ko se v teku razprave izkaže, da obtoženec nikakor ni mogel biti krivec glede posameznih inkriminacij. Tedaj pa ostane še nekaj točk obtožnice, glede katerih mora obtoženec dajati odgovor pred sodniki. Zgodi se tudi, da je razprava preložena ter dobi vse spise zopet preiskovalni sodnik, da spopolni preiskavo, zgodi se tudi končno, da je obtoženec oproščen.

Obtoženec, ki je prišel pred mali senat, kateremu je bil predsednik s. o. s. g. Ivan Brelih, in ni bil pravi, je bil posestnikov sin Sluga Franc iz Štefanje gore. Že ob začetku razprave je presenetil sodnike z izjavo, da je hodil šest let v šolo, pa ne zna čitati in ne pisati. Presenečenje je bilo zaradi tega veliko, ker je obtoženec še mlad. Tudi pri vojakih ga niso naučili pisati in čitati. Nepismeni ljudje so namreč že redkost v naših sodnih dvoranah, kolikor jih je nepismenih, ki imajo opravka s sodnijo, so večinoma zelo stari ljudje ali pa ljudje iz južnih krajev.

France Sluga je bil torej nepismen, zagovarjal pa se je zelo pametno. Odgovarjal je v jasnih in dokaj dobro oblikovanih mislih ter je izpričal, da ima zelo dober spomin. Saj je znano, da se pismeni ljudje zanašajo na beležnico in na svinčnik in jim zaradi tega spomin polagoma peša, kakor vsaka duševna funkcija, ki se ne vežba neprestano. France Sluga je bil obtožen, da je udaril z rovnico svojega soseda Franca Novaka po glavi, mu prebil lobanjo in ga tako težko poškodoval. Zdravnik je moral Novaku izrezati za dinar veliko površino lobanje. Na tem mestu se je odprtina zarasla s kožo, toda Novakovo življenje je vedno v nevarnosti, najmanjši udarec na tem mestu bi bil zanj lahko usoden.

Slugovi in Novakovi se že dolgo prepirajo zaradi neke poti, ki pelje po posestvu Slugovih, a jo Novakovi že od pamtiveka uporabljajo. V pravdi zaradi te poti so Slugovi izgubili, od tega časa sta si postala soseda odkrita sovražnika. Pred tedni je Novak na njivi dal zaušnico eni izmed Slugovih hčera. Zaradi te zaušnice je nastal prepir med Novakom in Slugo. Novak je peljal voz z bratom, Sluga France pa jima je stopil nasproti s svojim očetom. Sopadli so se, Sluga France je zbežal, ko se je vrnil, pa je našel Novaka na tleh nezavestnega. Kdo ve kako se je zgodilo, da je bil obtožen Sluga France in ne njegov oče, kajti sam France je od početka zanikal, da Novaka ni udaril z rovnico in tudi Novak je izjavil, da ga je udaril Francetov oče. Pred sodniki na glavni razpravi se je zadeva popolnoma pojasnila, Sluga France je bil obtožen namesto očeta, državni tožilec je umaknil obtožbo proti Francetu in si je pridržal pravico za kazenski pregon njegovega očeta. Po § 26 k. p. je seveda tudi senat obtožbo zavrnil.

POTIPALA PEPELA NI...

Mlada gospodinja Frančiška Rogelj, ki stanuje v Kolizeju na Gosposvetski cesti, se je morala zagovarjati pred sodnikom zaradi obtožbe po § 190 k. z., ki določa kazen do dveh let ali denarno kazen do 20.000 din za tistega, ki povzroča iz malomarnosti požig na tuji imovini in spravi s tem v nevarnost življenje kakšne osebe ali spravi v nevarnost tujo imovino v velikem obsegu.

Dne 4. maja je nastal na podstrešju Kolizeja požar, katerega so še ob pravem času opazili in pogasili. Ako bi se to ne zgodilo, bi lahko nastala velika požarna katastrofa v sredi Ljubljane, kajti Kolizej je ogromna stavba in v njem stanuje rekordno število strank. Požar je nastal v prostoru, kamor odnašajo gospodinje pepel. Ogenj je že uničil del poda in osem velikih tramov ter je bilo škode za okrog 20.000 din. Samo štiri stranke so imele v tem prostoru svoje zaboje za pepel, med njimi tudi Frančiška Rogelj. Policijski uradnik, ki je prišel pogledat takoj zjutraj na podstrešje, je ugotovil, da je popolnoma zgorel samo zaboj Frančiške Rogelj, ostali trije zaboji so bili samo ožgani. Zaradi tega je bil upravičen sum, da je Rogljeva prinesla v zaboju na podstrešje s pepelom tudi žerjavico.

Obtoženka se je zagovarjala, da je bil pepel čez noč v štedilniku na prepihu in ni mogoče, da bi zjutraj bilo še kaj živega v njem. Potipala ga sicer ni, toda docela nemogoče se ji je zdelo, da bi bilo kaj žerjavice v pepelu. Na podstrešje pridejo delavci, ki kadijo cigarete in prav verjetno je, da je kdo izmed njih vrgel žareč ogorek v zaboj. Policijski uradnik Merhar je izjavil, da samo sklepa po izgorelem zaboju o krivdi obtoženke. Sodnik je Rogljevo oprostil, ker ni bilo dokazov, da je baš ona prinesla s pepelom tudi žerjavico na podstrešje.

Tovarna »Indus« prodana

Ljubljana, 22. septembra

Te dni je prešla nekdaj tako cvetoča bivša Pollakova usnjarna na Sv. Petra cesti, ki je bila po konkurzu prvotnega lastnika sedaj že 6 let last Mestne hranilnice, v last tovarnarja g. Adolfa Mergenthalerja. Za kolikšno vsoto je bil prodan obrat s poslopji razen hiš ob Fügnerjevi ulici, ni točno znano, suče se pa menda okrog 4 milijonov. Hkrati s prodajo tovarne »Indus« pa nastaja še drugo vprašanje: kaj bo sedaj z nami? se vprašujejo delavci, zaposleni v tovarni po večini že dolga leta in tudi desetletja. Že 10. t. m. so dobili vsi usnjarji odpoved službe. Okrog 400 ljudem, po veliki večini družinskim očetom ter skrbnikom, grozi brezposelnost in zro v negotovo bodočnost.

Kaj žalostna sprememba glede na obljube vodstva tovarne napram delavcem ob priliki skromne proslave 40letnice zaposlitve nekaterih starih usnjarjev lani 1. oktobra, ko se je obljubljalo delavcem, da bo naslednje leto zaposlenih poleg starih še 50 novih usnjarjev. Spričo odpovedi službenega razmerja se je vsega delavstva v tovarni »Indus« polastilo razumljivo razburjenje. Med delavce je udarila novica kakor strela. Pričakovali in bali so se razočaranj, a takega konca in takega postopanja ne. Ko so se razburjeni delavci zbrali te dni pred ravnateljevo pisarno, da poizvedo natančnejše o izpremembi in o svoji usodi, so morali čuti tolažilne besede, naj se potrudijo v bodoče na mestni socialni urad, ki naj jim odpravi skrbi, kako preživeti zimo.

Še o nesreči na Tyrševi cesti

Ljubljana, 22. septembra

V torek smo kratko poročali o nesreči 64 letne vdove po železničarju ge. Marije Ane Vidičeve na Tyrševi cesti, kjer jo je podrl neki kolesar. O nesreči smo zvedeli še nekatere podrobnosti. Gospa je odšla od doma s Tyrševe ceste okrog 15.30 s svojo prijateljico go. Pavčnikovo, s katero sta se hoteli udeležiti pogreba neke umrle prijateljice izpred mrtvašnice splošne bolnice. Obe stari gospe sta prekoračili Tyrševo cesto nasproti Strojnih tovarn in livarn in sicer v trenutku, ko tam ni bilo živahnejšega prometa. Dospeli sta skoraj že onkraj ceste, ko je privozil proti Ješkci neki kolesar, ki se je naslednji hip z vso silo zaletel v Vidičevo in jo podrl. Kolesar je tudi sam padel, vendar se je že naslednji hip pobral nepoškodovan in pristopil k ponesrečeni gospe na tleh. Skušal jo je dvigniti in postaviti na noge, kar pa se mu ni posrečilo, ker je bila ponesrečenka nezavestna.

Okrog obeh in okrog Pavčnikove ,ki je takrat že stala na hodniku, se je sčasoma hipoma zbrala večja množica, prihitela pa je tudi lastnica stojnice ob Tyrševi cesti ga. Škerjančeva, ki je v ponesrečenki spoznala svojo prijateljico. Brž je pozvala ljudi, naj preneso Vidičevo do njene stojnice, kjer so jo posadili na stol, nakar jo je jela močiti s kisom. Kolesar, okrog 32 letni duhovnik, ki je povzročil nesrečo stare gospe, je še malo počakal, čim je pa opazil, da je ponesrečenka odprla oči, je izginil v množici in se urno odpeljal s kolesom naprej po Tyrševi cesti. Ljudje so se še nekaj časa mudili pri ponesrečeni gospe, dokler niso prišli reševalci, ki so jo odpeljali v bolnico. V bolnici so ugotovili, da so poškodbe Vidičeve težke. Ponesrečenka ima nalomljeno hrbtenico in je dobila povrh še močan živčni pretres. Njeno stanje je nevarno in se je včeraj še poslabšalo.

Kolesarja, ki se na cesti ni več zmenil za ponesrečenko, zasleduje varnostna oblast.

Prošnja železniški direkciji

Ljubljana, 19. septembra

Pred uvedbo novega voznega reda na kamniški progi priobčujemo na naslov železniškega ravnateljа prošnjo, ki gre za zboljšanjem železniških zvez z Ljubljano. Znano je, da je promet na kamniški progi visoko aktiven in to železniška uprava zadnja leta tudi upošteva. Kamničani imajo danes že tako številne dnevne zveze, da si žele le še nekaterih zboljšanj. Mnogi žele, da bi vlak št. 8413 vozil tudi od nedeljah in praznikih, zakaj z njim bi se vozilo mnogo potnikov, ki imajo opravke ali službe šele v kasnejših dopoldanskih urah. Ker ta vlak ob nedeljah ne vozi, se morajo pač voziti v prenapolnjenih avtobusih ali pa z vlakom št. 8411, ki prihaja v Ljubljano že ob 6.45. Vsakdo pa bo priznal, da večurno čakanje na ljubljanskih ulicah in to često v pustem, deževnem vremenu ni prav nič prijetno. Tej upravičeni želji železniška uprava lahko ustreže in brez posebnih stroškov. Garnitura in vlakospremno osebje vlaka št. 8412 ostane ob nedeljah v Kamniku do večera, oziroma odpelje v Ljubljano okrog 7. tovorni vlak, obstoječ navadno iz stroja službenega voza ter enega ali dveh tovornih vozov. Če bi tej garnituri priklopili še vsaj dva osebna voza, bi iz tega nastal mešani vlak, pri čemer bi uprava ne bila obremenjena, potujočemu občinstvu pa bi bilo ustreženo. Vozni red ostalih dveh dopoldanskih in prvih dveh popoldanskih vlakov mora biti v danih razmerah zadovoljiv.

Red na ostalih popoldanskih vlakih pa v letošnji poletni sezoni ni mogel zadovoljiti občinstva, ne uprave. Pokazala se je potreba uvesti zopet vozni red, ki je veljal poprej. Vlaka št. 8427 in 8428 iz zadnjega voznega reda naj bi se zopet uvedla. Z uvedbo večernega vlaka št. 8422 z odhodom iz Ljubljane ob 21.05 je bil storjen na Kamnik lep napredek in marsikdo je bil tega vesel. Dosti več potnikov pa bi imel ta vlak, zlasti v zimskem času, če bi odhajal iz Ljubljane vsaj 10 ali 15 minut kasneje. Ljubljanski kinematografi imajo namreč nerazumljiv red, da pričenjajo in končavajo predstave vedno četrt čez uro in tako ni mogoče prisostvovati predstavam do konca, kdor pa to hoče, mora počakati v mestu avtobusa. To niso težave in želje samo nekaterih slučajnostnih kinoobiskovalcev, marveč mnogih dijakov, izobražencev itd., ki po delu posečajo še razne zimske večerne tečaje, zlasti jezikovne ali predavanja in ki bi se radi vozili s tem vlakom. Tu so naštete težave, ki jih bo, upajmo, skušala železniška uprava odpraviti.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

22. septembra, četrtek: Car Fjodor. Premiera. Premierski abonma. Otvoritvena predstava.
23. septembra, petek: zaprto.
24. septembra, sobota: Veriga. Premiera. Premierski abonma.
25. septembra, nedelja: Car Fjodor. Izven.
26. septembra, ponedeljek: zaprto.
27. septembra, torek: Žene na Niskavuoriju.

★

A. Tolstega »Car Fjodor« je delo klasične oblike iz ruske zgodovine. Odlikuje se predvsem z verno podanimi dogodki za časa vlade carja Fjodorja ter notranjih državnih nemirov, katerih povzročitelja sta bila voditelja dveh nasprotnih si strank (Godunov in Šujski). Težišče igre pa je carjev značaj, ter tragedija njegovega vladarskega propada. V naslovni vlogi Kralj.

S Finžgarjevo »Verigo«, ki prihaja po 19 letih zopet na naš oder, bomo dobili v letošnji spored delo domačega kova, ljudsko igro iz življenja našega kmeta, z vsemi značilnostmi njegove žive, originalne govorice in prav izborno označenimi lastnostmi značaja. Sodelujejo: Potokar, Cesar, Bratina, Lipah, Drenovec, Sever, Gale, P. Juvanova, M. Boltarjeva, Gabrijelčičeva, Rakarjeva, Starič in Bratina ml. Režija: M. Skrbinšek.

»Žene na Niskavuoriju« je naslov zgodbe iz Tawastlanda, v kateri je zajela finska pisateljica Hella Wuolijoki družinski spor na Niskavuoriju, ki ga povzroči ljubezen niskavuorskega gospodarja do učiteljice Ilone. Dobro označeno vzdušje podeželskega življenja in družabnega kroga, v katerem žive glavne osebe igre in napeto dramatično dejanje, so pripomogli tej igri na vseh odrih do probojnih uspehov.

P. n. občinstvo opozarjamo, da se še vedno sprejemajo prijave za abonma in sicer dnevno od 10. do 12. in od 15. do 17. ure v pisarni dramskega gledališča.

Grozdna akcija v Ljubljani

Ljubljana, 22. septembra

V Ljubljani bomo imeli grozdno akcijo. Vreme je ugodno, grozdje zori. Zveza gospodinj razpošilja svoje okrožnice po vsej Ljubljani. Prve so odšle na šole, druge na urade in zavode, tretje na društva in podjetja. Grozdje bo prihajalo iz Bele Krajine in obmejnih štajerskih goric, predvsem iz Haloz. Ljubljana je razgibana. V šolah se vesele otroci na grozdje, po uradih že krožijo pole. članice Zveze gospodinj, sprejemajo naročila v društvenih prostorih, Gradišče 14.

Odbornice Zveze gospodinj zagotavljajo, da bo dostavljeno le prvovrstno, dobro zrelo namizno grozdje, saj si ne bodo hotele pokvariti nepregledno vrsto trdega dela s slabim, kislim grozdjem. Poznavalci Bele krajine zatrjujejo, da ima Bela krajina izvrstno grozdje, gospodinje pa poznajo od tam le šmarnico in izabelo, ki jo prinašajo na naš trg Hrvatice. Zveza gospodinj hoče popraviti sloves belokrajinskega grozdja, pa tudi Belokrajnci sami hočejo to. S podporo mestnega poglavarstva, ki je naročilo za svoje socialne ustanove 1000 kg grozdja, in s pomočjo kr. banske uprave se je posrečilo pridobiti za novo gospodarsko miselnost naše vinogradnike. V Nemčiji, Italiji in Franciji že več let z uspehom propagirajo konsum grozdja, kar je za narodno zdravje in za vinogradništvo velike važnosti. Protialkoholna akcija se v tej smeri razvija v korist vinogradništvu in ga še podpira.

V ponedeljek bo prišlo v Ljubljano prvih 4000 kg grozdja, ki se bo razdelilo na najavljene naslove. Prosimo, da vsak pohiti s prijavo. Lepo vreme in čas nas približujeta trgatvi.

Iz Kranja

— *Kranjski motoristi na Koroškem.* Kranjski motociklisti se letos zelo živahno udejstvujejo. Najprej so spomladi reorganizirali in poživili kranjsko sekcijo »MK Ilirije Ljubljane«, v katero se je vpisalo razveseljivo število članov. Izvoljen je bil tudi nov odbor. Potem so izvedli lepo uspele moto-dirke na Jezerski vrh dne 17. julija, ki so pokazale organizacijsko sposobnost kranjske sekcije pod vodstvom neumornega predsednika g. Eda Witzmana. Vsakoletne dirke na Jezerski vrh bodo dobra šola za visokogorske dirke na Ljubelju. Predzadnjo nedeljo so pa kranjski motoristi obprav lepem in ugodnem vremenu priredili izlet na Koroško. Izleta se je udeležilo na cca 20 vozilih okrog 40 članov. Pot je izletnike vodila čez Jezerski vrh, skozi Železno Kapljo do Celovca, kjer so jih zelo prisrčno sprejeli člani tamkajšnjega Touring-kluba v svojih prostorih in vsakemu podarili več zemljevidov bivše Avstrije in Koroške. Iz Celovca so se naši motoristi podali v Gospo Sveto, Št. Vid, okrog Osojskega jezera do Beljaka, odtod pa ob Vrbskem jezeru nazaj do Celovca in čez Jezerski vrh domov. Vsi so bili s prijetnim izletom, katerega je vodil predsednik g. Witzman, zelo zadovoljni. Tudi v prihodnjem letu pričakujemo od naših motoristov, da bodo agilni in živahni, kot letos.

— *Prireditev RK.* Kranjska podružnica RK je letos teden RK zelo svečano otvorila. V nedeljo dopoldne ob 10. je priredila manifestanten obhod po mestu. Sprevoda se je udeležila vsa ljudskošolska in gimnazijska mladina s svojimi učitelji in profesorji, pa tudi nekaj občinstva. S kranjsko godbo na čelu je krenil ves sprevod izpred ljudske šole po mestu v park pred Narodni dom, kjer se je zbralo prav mnogo občinstva. Zbrani mladini je spregovoril predsednik kranjske podružnice RK g. dr. Šilar, ki je označil RK kot nacionalno in humanitarno organizacijo, ki lajša bedo in zlo v mirnem kot v vojnem času. Končno je mladina na poziv govornika vzklikala pokojnemu kralju Petru I., Viteškemu kralju Aleksandru I., Nj. Vel. kralju Petru II. kot pokrovitelju RK in Nj. Vis. knezu Pavlu kot predsedniku RK, godba pa je zaigrala državno himno. Sledil je razhod, kranjska godba pa je priredila v parku koncert. Po mestu so deklete prodajale cvetlice v korist RK.

— **Ustanovni občni zbor Jugoslov.-bolgarske lige v Kranju** bo danes v četrtek ob 20. v gimnazijski telovadnici. Občnega zbora se udeleži tudi predsednik JB lige v Ljubljani Rasto Pustoslemšek, ki bo pri tej priliki predaval o temi »V znamenju bratstva in sloge«. Pripravljalni odbor vabi vse slovansko misleče, da se udeleže tega ustanovnega zborovanja!

— **Državna mešana meščanska šola v Kranju.** Otvoritvena sveta maša bo v soboto dne 1. oktobra ob 8. uri zjutraj v župni cerkvi v Kranju. Po sv. maši odidejo vsi v prvi razred vpisani učenci v šolske prostore na Trubarjev trg. V ponedeljek, dne 3. oktobra se prične redni pouk. Otvoritev drugega razreda, za katerega smo zaprosili ministrstvo do sedaj še ni dovoljena, upamo pa, da bo tudi to v kratkem ugodno rešeno. Upraviteljstvo.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: četrtek, 22. septembra katoličani: Mavricij

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Grofica Walewska
Kino Sloga: Žena vampir
Kino Union: Odtrgan cvet
Kino Moste: 3 žurnali in film »Nocturno«

Razstava kiparja Borisa Kalina v Jakopičevem paviljonu

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 12, Komotar, Vič — Tržaška cesta.

Izpod sita

• *Tvrdka Julio Meinl je ugledna. In ker je ugledna, bi morala tudi malo več dati na svoj ugled. Po mestu vabi z letaki k nakupu svoje nove kavne mešanice »špecialna turška kava«. Na letakih stoji, da je »strokovnjakom kavne špecialne trgovine Julio Meinl po dolgem prizadevanju uspelo, da so za turško kavo sestavili kavno mešanico najvišje popolnosti.« Imenuje se kot rečeno špecialna turška kava ter je »iz najboljših centralno amerikanskih vrst, krasne arome in prebijajoče moči«. Stane malenkost 16 din osminka ali 128 din kilogram. Poleg te vrste pa v o d i j o pri Meinlu še dve mešanici za turško kavo.*

V tem duhu in v tako lepo zveneči slovenščini je natiskan ta letak. Kakšna je p r e b i j a j o č a moč specialne turške kave in kako morejo pri Meinlu v o d i t i razen te še dve mešanici za turško kavo, smo res radovedni. Vodimo navadno psičke na vrvicah ali pa ljudi za nos, če jih znamo; prebijajočo moč ima pa kvečjemu krogla ali strela, ne pa turška kava.

Čisto slučajno je nam prišel v roke Meinlov letak in nobenega posebnega namena nismo imeli, ko smo zapisali te vrstice. Tvrdka Meinl ni edina s takim grehom na vesti. Koliko se pri nas tiska in objavlja reklam v obliki nemogočih jezikovnih skrpucal in koliko se vprav na tem polju greši zoper lepoto našega jezika! Mislimo, da bi tako ugledne tvrdke, kakor je Meinl, pač lahko žrtvovale nekaj dinarjev, da bi jim ne bilo treba širiti take, v pogledu jezika več kot površne reklame. Saj je med nami mnogo jezikovno dobro podkovanih intelektualcev, ki bi za mal denar opravili to delo.

SPORT

XIII. športni dan na Rakeku

Najmlajši član JLAS, SK »Javornik« na Rakeku je priredil v nedeljo dne 11. t. m. v okviru športnega dne svoj prvi oficijelni lahkoatletski meeting. Ob izredno lepem vremenu se je istega udeležilo 29 atletov, od teh 18 iz Notranjske in 11 iz Ljubljane. Tehnični rezultati so sledeči:

100 m sen.: 1. Šušteršič Milan (Javornik) 11.5, 2. Vilar Drago (Logatec), 3. Korče D. (Borovnica). **100 m jun. C:** 1. Marinc Marijan (Primorje) 12, 2. Mravlje Franc (Planina), 3. Marušič (Logatec).

Daljava sen.: 1. Korče Danijel (B) 6.02, 2. Kosec Miloš (P) 6.01, 3. Šušteršič Milan (J) 5.99, **daljava jun. C:** 1. Marinc Marjan (P) 5.62, 2. Karnelutti Ivan (J) 5.61, 3. Škerjanc Milan (P) 5.49, **daljava jun. B:** 1. Kravanja Miloš (J) 4.77.

1.000 m sen.: 1. Klen Broni (P) 2.57, 2. Košir Vinko (J) 3.08, **1.000 m jun. C:** 1. Mravlje Franc (Pl) 3.02, 4/10, 2. Tacer Tone (J) 3.08, 3. Arrigler Adolf (P) 3.16.

Disk sen.: 1. Kosec Miloš (P) 35.26, 2. Korče (B) 35.01, 3. Milan (B) 33.42, **disk jun. C:** 1. Marinc Marijan (P) 33,47, 2. 2. Žargaj M. (P) 1.50, 3. Karnelutti Ivan (J) 27.25.

Skok ob palici sen.: 1. Kosec Miloš (P) 2.50, 2. Škulj Jože (J) 2.30, 3. Hladnik Janez (J) 2.20.

Kopje sen.: 1. Milan (B) 41.80, 2. Kosec Miloš (P) 36.54, 3. Vidmar Edo (L) 36.40.

Višina sen.: 1. Milan (B) 1.65, 2. Kosec Miloš (P) 1.60, 3. Korče Danijel (B) 1.55, **višina jun. C:** 1. Legat Primož (P) 1.50, 2. Žargaj M. (P) 1.50, Karnelutti Ivan (J) 1.50, **višina jun. B:** 1. Kravanja Miloš (J) 1.40.

Krogla sen.: 1. Milan (B) 11, 2. Kosec Miloš (P) 10.26, 3. Šušteršič Milan (J) 10.10, **krogla jun. C:** 1. Karnelutti Ivan (J) 11.20, 2. Marinc Marjan (P) 10.62, 3. Žargaj Mirko (P) 9.70.

4×100: 1. SK Javornik 50.4, 2. ASK Primorje.

Ker je bil meeting združen tudi z neoficijelnim prvenstvom Notranjske, so postali prvaki za 1938: **100 m:** Šušteršič Milan (Javornik) 11.5, **daljava:** Korče Danijel (Borovnica) 6.02, **disk:** Korče (Borovnica) 35.01, **skok ob palici:** Škulj Jože (Javornik) 2.30, **kopje:** Milan (Borovnica) 41.80, **višina:** Milan (Borovnica) 1.65, **krogla:** Milan (Borovnica) 11, **4×100:** SK Javornik.

— **Sestanek krajevne organizacije JNS v Trbovljah preložen.** Za soboto 24. t. m. sklicani širši sestanek krajevne organizacije JNS v Trbovljah se zaradi zadržanosti ministra dr. Kramerja odloži na poznejši čas. Dan se bo javil po časopisih in prosimo vabljene, da vabila obdrže, ker jim bodo služila za prihodnji sestanek kot legitimacija.

DNEVNE VESTI

— **Konferenca mednarodne organizacije potovalnih pisarn.** Za letošnje zasedanje na Bledu so se prijavili: ing. Antonijević, sekretar AGOT-a, Nemčija, ing. Fiala z gospo, predsednik ČEDOK-a, Češkoslovaška, L. Halla, direktor ČEDOK-a, Češkoslovaška, dr. Wilhelm, direktor Oe. V. B., Nemčija, Buchholz, direktor MER-a, Nemčija, M. Oro, generalni direktor CIT-a, Italija, Lefeld, direktor IBUSZ-a, Madžarska, Björse, direktor Benetta, Norveška, Romer, direktor ORBISZ-a, Poljska, Liciz, direktor CELTRANS, Baltiške države, Taškov, prokurist BLGARIE, Bolgarska, Nasta, direktor EUROPE, Rumunija, Kleinberg, prokurist EUROPE, Rumunija. Sejam bo predsedoval g. Vladimir Perše, direktor Putnika d. d., Beograd.

— **Naša delegacija za mednarodni kongres kopališč.** Od 22. do 28. t. m. bo v Berlinu mednarodni kongres kopališč. Pokroviteljstvo sta prevzela propagandni minister dr. Göbbels in notranji minister dr. Frick. Na kongresu se zbero delegati skoraj vseh evropskih držav. Obravnavala se bodo skupna vprašanja in storili potrebni sklepi. Po kongresu si ogledajo delegati več nemških kopališč. V torek so odpotovali na kongres naši delegati direktor Putnika Dragomanović, direktor kopališča Daruvar inž. Jovanović in ga. Ljubica Jovanović.

— **NI POMOTA, pač pa je res samo 58.— din posebni vlak TRST nedeljo 9. OKTOBRA.**

— **Za one, ki so ob nedeljah zaposleni, posebni izlet — Gorico, Sv. Goro, Doberdob in Trst 5. in 6. OKTOBRA z avtobusom Din 120.— samo pri »TOUREX - SLOVENIJA Tujsko prometna gospodarska zadruga v Ljubljani, Masarykova 12.**

KINO UNION, tel. 22-21
Vaša znanka iz prvih začetkov
zvočnega filma
Dolly Haas
Odtrgani cvet
Ljubezen boksačeve hčerke in mladega budističnega misijonarja
Danes nepreklicno zadnjikrat!
Ob 16., 19.15 in 21.15 uri.

— **Odgoditev kongresa Mednarodne turistične unije.** Od 25. septembra do 5. oktobra bi moral biti v Jugoslaviji kongres Mednarodne turistične unije s sedežem v Haagu. Zaradi politične napetosti je pa kongres odgoden. Kdaj bo sklican, še ni znano.

Din 78.— plačate za Putnikov izlet v Trst dne 16. oktobra 1938.

— **Razpisani zdravniški službi.** Kr. banska uprava dravske banovine v Ljubljani razpisuje dve mesti zdravnikov-uradniških pripravnikov v banovinski bolnišnici v Murski Soboti. Prosilci morajo imeti pogoje za sprejem v državno odnosno banovinsko službo v smislu § 3. zakona o uradnikih ter zdravniško pripravljalno dobo. Prošnje naj se vložé pri kraljevski banski upravi dravske banovine v Ljubljani do 2. oktobra.

— **Prošnja višnjegorski občini.** Odkar se je začelo smotrno delo za povzdigo Dolenjske, je zlasti Višnja gora s svojo okolico v pogledu izletništva in tujskega prometa zelo oživela. Da ima od tega tudi nekaj koristi posebno občina, leži na dlani. Višnjegorska občina se tega tudi zaveda in zgledno pomaga onim, ki so se lotili dela za Dolenjsko. Le nekaj je, na kar bi radi opozorili višnjegorsko občino in v poštev prihajajoče vasi. Izletniki in letoviščarji, ki hodijo v vedno večjem številu na Polževo, se pritožujejo, da je pot od mesta do vasi Pristava naravnost obupna. Ta pot je precej strma in po vsakem deževju zapusti voda cele brazde. Razen tega so na nekaterih krajih žive, gladke skale, po katerih je nevarno hoditi zlasti ob deževju in pozimi. Ali bi ne mogla višnjegorska občina poskrbeti, da bi se ta pot nekoliko popravila? To bi ne bilo težko, saj je gramoz na mestu, nekaj krampov in lopat bi se pa tudi našlo, da bi dobila pot nekaj odtočnih jarkov, da bi izginile gladke skale in jame. Prepričani smo, da bo višnjegorska občina sama uvidela, da je res potrebno popraviti to pot.

— **Nemški minister v Dubrovniku.** V torek je prispel v Dubrovnik s parnikom »Prestolonaslednik Peter« nemški kmetijski minister Funk. Med vožnjo je vihrala na parniku nemška zastava s kljukastim križem. Minister Funk se je naselil v vili zastopnika Siemensa inž. Milorada Dimitrijevića v Orašcu.

— **Slovenec nastopi v filmu.** Mnogi Beograjčani se spominjajo Slovenca Slavka Lukmana, ki je nastopal pred mnogimi leti v beograjski operet kot tenorist. Pozneje je nastopal po raznih krajih države kot koncertni pevec, večkrat je bil pa tudi v inozemstvu. Nekaj časa je bil tudi član ljubljanske opere. Njegova posebnost je pa, da zna delati čudovite grimase in dajati svojemu obrazu najneverjetnejše oblike. Naučil se je tudi peti, kadar dela grimase. Te lastnosti so ga usposobile za nastop v filmu. Oni dan je dobil pismo neke berlinske filmske družbe, ki ga vabi, da bi nastopal 3 mesece za poskušnjo v Berlinu in sicer v filmu »Ljudje brez maske«. Lukman je ponudbo sprejel.

— **Kaj rado se pozabi.** Smo v tednu Rdečega križa in kakor druga leta, potrajo tudi letos v železniškem in poštnem prometu posebne pristojbine za Rdeči križ. Ljudje pa na to kaj radi pozabijo. V železniškem prometu še gre, tam ti kratkomalo izroče pri blagajni še en vozni listek, na katerem stoji, da si plačal 50 par ali 1 din za Rdeči križ. Drugače je pa v poštnem prometu, kjer večina ljudi pozabi, da je teden Rdečega križa. Ljudje pošiljajo pisma in dopisnice brez doplačila in posledica je, da morajo plačevati prispevke za Rdeči križ tisti, ki pisma in dopisnice prejemajo. Taksa v znesku 50 par pa se mora plačati za vsako pismo in dopisnico, na katero se prilepi posebna propagandna znamka Rdečega križa. Zaradi pozabljivosti ali pa morda tudi skritega odpora pošiljateljev proti tej pristojbini, so nastale v poštnem prometu precejšnje zmešnjave.

S Putnikovim posebnim vlakom in strokovnim vodstvom po Trstu potujete 16. oktobra t. l.

— **Kontingent za naše sadje v Nemčiji.** Nemška vlada je odobrila kontingent 800 tisoč mark za uvoz sadja v svrho industrijske predelave (za mošt itd.). Z drugim odlokom je določena cena našim jabolkom in sicer zlata parmena in zlata reneta 34 mark, fina namizna jabolka 30.50, navadna jabolka pa 28 mark vse franko Bodenbach. Te cene veljajo po 24. septembru. Izvozniki sadja, ki ga pošiljajo na Dunaj, morajo brzojavno obvestiti uvoznike in označiti v brzojavki število vagonov, zabojev v vagonih in čas, kdaj je odšla pošiljka s postaje, kjer je bila natovorjena.

— **Medicinski dnevi jugoslovensko-francoskega društva.** Od 13. do 16. oktobra bodo v Parizu »Medicinski dnevi« jugoslovensko-francoskega zdravniškega društva pod predsedstvom prof. Emile Sergenta. Predavanja bodo na raznih pariških klinikah iz vseh medicinskih panog. Predsedstvo vabi zdravnike iz dravske banovine k udeležbi. Dosedaj se je prijavilo nad 100 zdravnikov iz Beograda in Zagreba. Programi bodo v nekaj dneh zdravnikom na razpolago pri Zdravniški zbornici v Ljubljani.

— **Znižana voznina za propagandno strelsko tekmo v Mariboru.** Prometno ministrstvo je dovolilo polovično voznino delegatom banovinskih zvez lovskih združenj in tekmovalcem, ki nastopijo na državni propagandni strelski tekmi z lovskim orožjem ter na strelski tekmi, ki jo priredi osrednja zveza lovskih združenj od 6. do 10. oktobra v Mariboru. Vozna olajšava bo veljala od 5. do 13. oktobra. Od 15. do 17. oktobra bo v Mariboru letošnji občni zbor Zveze lovskih združenj kraljevine Jugoslavije.

Kino Sloga, tel. 27-30
Napeto kakor Frankenstein!
Samo za ljudi izredno močnih živcev.
Po romanu »DUH DRAKULE«.
Žena vampir
Ob 16., 19.15 in 21.15 uri.

— **Upokojitev rektorja zagrebške univerze.** Rektor zagrebške univerze prof. dr. Edo Lovrič je upokojen, ker je star že 72 let. Dokler ne bo razrešen službe, bo še vodil rektorske posle, potem jih bo pa prevzel prorektor prof. dr. Hondl.

— **Prešernova koča** na Stolu se zapre preko zime dne 26. t. m., odprta pa ostane novo zgrajena Valvazorjeva koča.

— **Iz »Službenega lista«.** »Službeni list« kr. banske uprave dravske banovine št. 76 z dne 21. t. m. objavlja pravilnik o državnem odboru za proučevanje ljudske prehrane, navodila za izvrševanje pravilnika o pogojih, po katerih se daje dovolitev za plavljenje in splavljanje gozdnih proizvodov, glede cenitve in plačevanja odškodnin, pristop Velike Britanije k mednarodni konvenciji za zaščito industrijske svojine za Tanganjiko in ratifikacijo konvencije o službeni pogodbi mornarjev po Novi Zelandiji.

— **Odvetniška vest.** Odbor Advokatske zbornice v Ljubljani je dovolil g. dr. Jancu Igu, advokatu v Ribnici, za preselitev pisarne v Ljubljano skrajšani rok 15. septembra.

— **Izredno dobra vinska letina.** Iz Skradina poročajo, da bo letos v vsej skradinski občini izredno dobra letina. Pridelali bodo nad 300 vagonov izbornega vina.

— **Gradnja proge Metković—Ploče.** Te dni si bo baje ogledala komisija teren, po katerem bo tekla železniška proga Metković—Ploče, potem bo pa ekspropririrano zemljišče. Zgradili so že okrog 4 km spodnjega ustroja, nadaljnjih 17 km pa začno graditi, čim bo zemljišče eksproprirano.

— **Izlet hrvatskih planincev na Kum.** Hrvatsko planinsko društvo priredi v nedeljo 25. t. m. za svoje člane skupen izlet na Kum. Udeleženci izleta se odpeljejo s prvim jutranjim vlakom do Trbovelj.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo zjutraj megla, čez dan lepo in toplo vreme. Včeraj je znašala najvišja temperatura v Splitu in Dubrovniku 25, v Beogradu 24, v Zagrebu 22, na Rabu 21, v Ljubljani 20.1, v Sarajevu 20, v Mariboru 18.4, na Vrsu 17. Davi je kazal barometer v Ljubljani 767.5, temperatura je znašala 8.4.

— **Samomor Slovenca v Sarajevu.** Včeraj zjutraj je umrl v sarajevski bolnici uradnik generalne direkcije državnih rudnikov Janez Soklič. V torek popoldne se je zastrupil na cesti z octovo kislino. Njegovo stanje je bilo takoj v začetku zelo težko, vendar so pa mislili, da mu bodo rešili življenje. Proti večeru se je zavedel, ni pa mogel govoriti. Ponoči se je pa njegovo stanje močno poslabšalo in proti jutru je umrl. Zapustil je dve poslovilni pismi, napisani očividno pred sklepom glede samomora. Pismi so poslali njegovi ženi in hčerki. Iz njih bo gotovo razvidno, kaj ga je pognalo v smrt.

— **Čudno naključje.** V Somboru so pokopali včeraj znanega krojaškega obrtnika Ivana Jurišića. Njegova žena se ni mogla udeležiti pogreba, ker se ni počutila dobro. Ko se je pomikal žalni sprevod proti pokopališču je žena doma porodila sinčka. Skoraj istočasno je pa prišla brzojavka, da je v Ameriki umrl Jurišičev brat Franjo, obenem pa tudi njegov 3letni sinček Josip. Oba sta podlegla neki nalezljivi bolezni.

— **Samomor stare učiteljice.** Včeraj dopoldne so potegnili iz Drave v Osijeku trup 70letne učiteljice Emilije Popović. Pokojna je bila nekoč premožna pa je prišla na beraško palico. Skočila je v Dravo v samomorilnem namenu, pa jo je nek ribič potegnil iz vode in pustil na bregu, sam je pa odšel po policijo in reševalce. Ta čas je pa Popovičeva drugič skočila v Dravo in utonila.

Putnikove biljetarne sprejemajo prijave za izlet s posebnim vlakom v Trst dne 16. okt. t. l.

— **38 let je star pa že star oče.** Zidarski pomočnik Josip Mihelčič je najbrž eden najmlajših dedov v Jugoslaviji, saj je star šele 38 let. Oženil se je, ko mu je bilo 18 let, njegova hči se je pa omožila s 16 letom in zdaj je postala mati.

Iz Ljubljane

—lj **Promenadni koncert.** Turistični odbor za mesto Ljubljano priredi jutri od 18.30 do 19.30 promenadni koncert Narodnega železničarskega glasbenega društva »Sloge« v Zvezdi pod vodstvom dirigenta Heriberta Svetela.

* **Večerni trgovsko-pisarniški izobraževalni tečaj.** Ravnateljstvo državno priznanega trgovskega učilišča **»Christofov učni zavod«,** Ljubljana, objavlja: Kakor vsako leto se tudi letos z začetkom oktobra otvori **VEČERNI TRGOVSKI TEČAJ ZA IZOBRAZBO PISARNIŠKIH MOČI.** Ta tečaj je namenjen onim, ki iščejo primerne zaposlitve v pisarnah in onim, ki žele izpopolniti svoje strokovno znanje, to je raznim nameščencem, uradnikom itd., priporoča pa se tudi trgovcem obrtnikom in vsem ostalim, ki v dnevnih urah nimajo prilike obiskovati trgovskih šol. Poučuje se: knjigovodstvo, korespondenca slovenska in nemška, trgovsko računstvo, trgovinstvo in pravo, pisarniška dela, stenografija, strojepisje, nemščina. Poseben tečaj za srbohrvatsko korespondenco, italijanščino z italijansko korespondenco, nemško stenografijo itd. Udeleženci lahko obiskujejo celotni trgovski tečaj ali samo posamezne predmete. **Večerni trgovski tečaj tukajšnjega zavoda je po svoji organizaciji najpopolnejši in je odobren po pravilniku, ki ga je za ta zavod še posebej potrdilo ministrstvo trgovine in industrije.** Ob zaključku lahko slušatelji polagajo zaključni izpit in dobe završno izpričevalo. Šolnina je primerno nizka, da je obisk vsakomur omogočen. Christofov zavod je največji te vrste in najmoderneje opremljen. Edinstvena strojepisnica s 40 pisalnimi stroji, računski stroji. Specialne učilnice za knjigovodske in pisarniške vaje. — Vsa pojasnila, ustna in pismena ter brezplačne nove prospekte daje ravnateljstvo. Informacije in vpisovanje vsak dan dopoldne, opoldne in zvečer do 8. ure. **Točen naslov: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska št. 15. Tel. 48-43.**

Iz Radeč

— **Sokolsko društvo Radeče prireja kegljanje.** Sokolsko društvo Radeče prireja kegljanje na kegljišču gostilne Erjavec. Kegljanje se je pričelo na rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II. popoldne ter se je nadaljevalo 8., 11. in 18. t. m. Naslednje kegljanje bo v nedeljo 25. t. m. Trije lučaji stanejo samo 2 din, za dame pa 4 lučaji 2 din. Društvo bo dalo tekmovalcem razne dobitke, kakor ležalni stol, Gavrilović salamo, 6 kg sladkorja, otroški voziček itd. Ker je čisti dobiček namenjen gradbenemu skladu novega sokolskega doma, opozarjamo občinstvo na to prijetno zabavo. Bratje in sestre ter prijatelji našega društva, pridite v nedeljo v čim večjem številu na kegljišče k Erjavcu.

— **Pisemske znamke so preslabo gumirane.** V poslednjem času dobivamo pisemske znamke zlasti one po 1.50 din, ki so premalo gumirane. Zato jih je le težko prilepiti, ali se drže tako slabo kuverte, da včasih odpadejo. Ta nedostatek lahko povzroča v poslovnem svetu, ker grešče za kratke termine, nedogledne posledice in tudi materialno škodo.

— **Pogreb ponesrečenega Savinca.** Kakor smo te dni poročali, je tragično preminul posestnik in klobučar g. Savinc Fr. iz Radeč, ki zapušča užaloščeno vdovo in tri nepreskrbljene otroke. Pokojnika so pokopali pretekli teden na tukajšnjem pokopališču. Na zadnji poti ga je spremljalo precej domačinov. Naj v miru počiva! Preostalim naše iskreno sožalje! Tukajšnji krajevni odbor Rdečega križa je uvedel nabiralno denarno akcijo za družino pokojnega Savinca.

Z Zidanega mosta

— **Ponovna prošnja cestnemu odboru v Laškem.** Ponovno naprošamo cestni odbor v Laškem, da ogradi glavno cesto med Zidanim mostom in Sv. Petrom do Radeč in sicer na kraju, kjer je bila letos zgrajena nova škarpa. Ta škarpa pada namreč strmo k bregu Save. Ker je na cesti zelo velik promet z najraznovrstnejšimi vozili, poleg tega pa je cesta tudi ponoči nerazsvetljena, je nevarnost, da se pripeti nesreča. Zato ponovno opozarjamo in naprošamo cestni odbor v Laškem, da cesto ogradi, ali pa zasadi z živo mejo.

— **Ne mečite kamnov na prago! Na Zidanem mostu,** na tako imenovanem hrvatskem kolodvoru, se nad prago strmo dviga navzgor hrib Majland, kjer je mnogo kamenja. Onj dan je nekdo kopal tam encijanove korenine in nabiral tudi druga zdravilna zelišča. Pri tem je postopal tako neprevidno, da se je vsulo več kamenja na prago. Debel kamen je priletel pred premetno pisarno. V izogib eventualnim nesrečam, se naproša, da na tem mestu opuste ljudje vsakršno nabiranje zdravilnih zelišč.

— **Povečanje Sokolskega doma.** Zadnjič smo poročali, da se bo povečal tukajšnji Sokolski dom, kar bodo storili člani domačega Sokola sami. Te dni so pričeli s prostovoljnim kulukom. Ker so člani čez dan zaposleni, delajo po večini samo pri luči. Delo naglo napreduje. Kdor ne bo mogel na delo, bo plačal za uro kuluka 2 din.

— **Poroka.** Pred kratkim se je poročil tukajšnji učitelj, sportnik in nacionalni delavec g. Anton Belihar z gdč. Danico Mrovinovo, hčerko znanega šolskega prvoboritelja in zavednega Sokola g. Franca Mrcine, ki uživa svoj zasluženi pokoj v Zg. Šiški. Poroka je bila v župni cerkvi v Št. Vidu nad Ljubljano. Za priči sta bila ženinov brat g. France Belihar, strojni mojster v Ljubljani in nevestin brat g. Boris Mrcina, veterinar v Ljubljani. Naprednemu in zvestemu sokolskemu paru želimo v novem stanu vso srečo.

Zakaj se v Ameriki zakonci ločijo

Zanimiva statistika vzrokov ločitve zakona, ki jo je sestavila izkušena advokatova osebna tajnica

Miss Cecilie Bonzova, ki je bila polnih 17 let osebna tajnica slovečega strokovnjaka za ločitve zakonov newyorškega advokata, specijaliziranega na tako zvane trenutne ločitve, je sestavila zanimivo statistiko vzrokov, zaradi katerih se v Ameriki ločijo. Statistiko je izročila ameriškim listom v trenutku, ko je zapustila svojo službo in postala ravnateljica rodbinskega penzijonata, kjer upa najti mirnejše življenje in kjer ji ne bo treba tako jasno gledati slabosti in nizkosti ameriških značajev, ženskih in moških v enaki meri. Statistika je sestavljena iz celotnega števila 20.000 ločitev, pri katerih je Bonzova uradno sodelovala.

Najprej naj omenimo najpogostejše razloge, ki napotijo newyorško ženo, da vloži tožbo na ločitev zakona. Oglejmo si jih po vrstnem redu, kakor so našteti v omenjeni statistiki: **Preveč me ljubi. Ne ljubi me tako, kakor si želim. Bil je preveč ljubosumen. Ljubosumen sploh ni bil. Zanemarjal je svoj poklic in trgovino. živel je samo za svoj poklic. Bil je premlad. Bil je prestar za moja leta. Ni znal igrati z menoj bridge. Poznal je samo svoje prijatelje v klubu. Bil je bedast. Bil je preveč prebrisan. Begal je za vsemi mojimi prijateljicami. Bil je napram meni prevelik slabič. Ni mi dovolil sestajati se s prijateljicami. Očital mi je vsako malenkost. In končno: Ni trpel, da bi se vozila s prijatelji na izlet.**

Iz tega vidimo, da je zares težko ustreči newyorškim ženam in da so ameriški zakonski možje veliki reveži. Zdaj pa poglejmo, kakšne vzroke in povode imajo zakonski možje, ki se hočejo odkrižati zakonskega jarma. Tudi ti so našteti v statistiki po vrsti, kakor ženski argumenti:

Ne zanima se sploh za moje zadeve, temveč samo za moj denar. Je preveč vrtoglava in nikoli nima dovolj denarja. Vmešava se neznosno v moje posle in v moje privatne zadeve. Je preveč koketna in zelo svobodnega vedenja. Manjka ji vsako čustvo. Ne kaže nobene koketnosti, da bi mi bila vedno všeč. Otrok sploh ne ljubi, ne lastnih, ne tujih. Je preveč temperamentna tudi vpričo mojih prijateljev. Daje prednost otrokom pred menoj. Ne zna ustvarjati okrog sebe prijetnega okolja. Oblači se kričeče kakor vlačuga. Koketira z vsemi prijatelji in se vozi z njimi na izlete. Gre mi na živce z nepretstanim ponavljanjem, da me ljubi enako kakor prvih štirinajst dni najinega zakona. Oblači se puritansko kakor vzgojiteljica iz penzionata. Ne morem prenašati njenega cinizma, izraženega v definiciji, da postane zakonsko življenje po šestih mesecih fizična formalnost in navada.

Vidimo torej, da imajo newyorški možje proti svojim ženam že nekoliko bolj komplicirane in čustvene pomiselke in očitke. Statisika nam pa ne pove, koliko izmed teh 20.000 mož in žen podpira svojo zahtevo po ločitvi zakona s tem ali onim vzrokom. Toda že ta razvrstitev po aritmetičnem redu nam kaže, da zakonsko življenje v Ameriki večinoma ni raj. Cecilie Bonzova se je po teh bridkih izkušnjah odločila ostati samica, kar ji ne bo posebno težko, saj je stara že 42 let.

Razbojnik Koder prijet

Maribor, 22. septembra

Tukajšnja orožniška četa je prejela davi obvestilo, da se je orožnikom v Čatežu na Dolenjskem posrečilo prijeti zloglasnega roparskega napadalca Josipa Kodra. Vest o tem je seveda vzbudila pri vsem obmejnem prebivalstvu in na ozemlju, ki ga je Koder strahoval, splošno zadovoljstvo, saj so se tako iznebili enega najnevarnejših razbojnikov.

Kodra bodo še danes ali jutri prepeljali v Maribor, kjer ga bodo tukajšnji orožniki zaslišali in soočili s Pintaričem, ki zanika razna očitana mu razbojstva in tudi uboj na Dravskem polju, katerega hoče naprtiti Kodru.

Iz Maribora

— **Kolesarjeva nesreča.** Pri Sv. Marjeti ob Pesnici je 50letni posestnik Jakob Bračko tako nesrečno padel s kolesa, da si je zlomil desno nogo. Mariborski reševalci so ga odpremili v bolnico.

— **Po 24 letih iz ujetništva.** V Maribor je prispel 47letni delavec Salih Nesič, doma iz Visokega v drinski banovini, ki je bil polnih 24 let v Rusiji. Nesič, ki je svojčas aktivno služil pri B. h. 4, je bil ujet na ruski fronti v Galiciji. V Rusiji se je poročil ter je prispel v Maribor z ženo in petimi otroki. Kakor vsak ujetnik, ki se vrača iz Rusije v domovino, je tudi Nesič prispel v Maribor brez vsakih sredstev, tako da so mu morala naša oblastva preskrbeti najnujnejše, nakar so ga odpremila v domovinsko občino Visoko.

— **Koliko bodo znašale cerkvene dokladе?** V zvezi s popravili v tukajšnji stolnici se bodo stroški krili s posebnimi cerkvenimi dokladami na osnovne neposredne davke. Te doklade bodo znašale pri posameznih davkoplačevalcih od 1.50 do 800 din.

— **Požiga lastne hiše osumljen.** V Legnju na Pohorju je ogenj upepelil gospodarsko poslopje Ferdinanda Matavža, ki trpi okrog 20.000 din škode. Orožniki so napravili preiskavo in so na podlagi tega osumili Matavža, da je sam zažgal. Mož zanika krivdo, orožniki so pa mnenja, da so dokazi tako tehtni, da so ga lahko izročili okrožnemu sodišču v Mariboru.

Radioprogram

Sobota, 24. septembra

12: Pisana vrsta veselih stvari, plošča za ploščo v venček hiti. — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Pisana vrsta veselih stvari plošča za ploščo v venček hiti. — 18: Zadelopust (igra radijski orkester). — 18.40: Pogovori s poslušalci. — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura: Djoka Vlajković, narodni junak in dobrotnik (Veljko Petrović). — 19.50: Pregled sporeda. — 20: Pod južnim soncem (g. Vlad. Regally). — 20.30: Paberki iz humoristične lista »Čuk na palci«. Vesel večer. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Veseli zvoki (igra radijski orkester). — Konec ob 23. uri.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Preklici, izjave beseda Din 1.—, davek posebej.
Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

SLUŽBE

Beseda 50 par, davek posebej
Najmanjši znesek 8 Din

PERFEKTNO KUHARICO
sprejme takoj gostilna Mencinger, Sv. Petra cesta 43. 2260

KUPIM

POZOR!
Kupujem in prodajam rabljene čevlje. Rabim večjo množino moških čevljev. — KLAVŽER, Vošnjakova ul. 4. 2244

ZLATO
najbolje plačam.
B. RANGUS, zlatar, KRANJ.

PRODAM

POSTELJNE MREŽE
izdeluje in sprejema rabljene v popravilo najceneje
Alojz Andlovic
Gregorčičeva ul. 5 (Gradišče). 2250

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej.
Najmanjši znesek 8 Din

DEŽNE PLAŠČE
balon svila, vetrne suknjiče, obleke, perilo i.t.d. si nabavite najbolje in najceneje pri **PREŠKERJU,** Ljubljana, Sv. Petra cesta 14.

KOPIRAM NAČRTE
najugodneje. Tehniki in dijaki popust. — »Kopiros«, Detelova 5/II. levo (pri Sv. Krištofu). 2256

STOLE
že od 18.— din dalje, pohištvo, otroške postelje in vsa popravila izvršujem najceneje. Breg 14. 2257

KLIŠEJE
ENO- VEČBARVNE
JUGOGRAFIKA
LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA 23

Noga smukne sama v čevelj, ako uporabljate
»SANOPED« prašek za čevlje.
Stane le 2.— din.
Izdeluje drogerija M. JANČIGAJ, Ljubljana, Kralov trg.

†

Užaloščena družina Knezova z Vica št. 60 sporoča vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naš ljubljeni mož in oče, gospod

KNEZ ANDREJ

DRŽ. URADNIK V POK. in POSESTNIK

danes 21. septembra 1938 ob pol 9. uri dopoldne izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb nepozabnega bo v petek 23. t. m. ob 5. uri popoldne iz domače hiše na vaško pokopališče.

V LJUBLJANI, dne 21. septembra 1938.

Družina KNEZOVA

Andrej Knez

Vič, 22. septembra

Sokolske in napredne viške vrste je zadela težka izguba. Umrl je na svojem posestvu na Viču odločen naprednjak in Sokol **brat Andrej Knez, star.** Pokojnik je bila znana, markantna osebnost ne samo v svojem domačem kraju, marveč po vsej ljubljanski okolici, kjer se je nad 50 let nesebično in plodonosno udejstvoval v vsem javnem življenju svoje rojstne občine. Že njegov oče — tudi Andrej, je bil prvi zaveden slovenski župan na Viču in je kot tak bil med sklicatelji znamenitega vižmarskega tabora. Od svojega narodno zavednega očeta se je pokojnik navzel narodnega in naprednega duha, ki ga je povsod odkrito in odločno priznaval. Pol stoletja je bil naročnik našega najstarejšega dnevnika »Slov. Naroda«, ki mu je bil zvezda vodnica pri vsem njegovem javnem in nacionalnem udejstvovanju.

Pokojni br. Knez se je rodil 30. novembra 1865. kot sin posestnika na Viču št. 60. Svojo mladost je preživel na Viču, odkoder je hodil v trnovsko šolo, ki je bila takrat še v župnišču. Po končani šoli je pomagal doma pri očetu, dokler ni oblekel vojaške suknje in odšel v Pulj k topniškemu polku. Po končani vojaški službi je prišel domov in stopil leta 1890 v službo v ljubljansko tobačno tovarno, kjer je bil uslužben polnih 35 let in upokojen kot delovodja. Vse svoje plodonosno življenje je pokojnik posvetil javnemu blagru, predvsem svoji bivši viški občini. V viškem občinskem odboru je bil nad 30 let, tri leta tudi viški župan, več let načelnik glavnega odbora za osuševanje Barja, mnogo let član cestnega odbora, predsednik krajevnega šolskega sveta itd. V nacionalnem in kulturnem oziru je bil ustanovitelj viško-glinške čitalnice, predsednik podružnice Ciril-Metodove družbe, ustanovitelj viškega Sokola, njegov dolgoletni pregledovalec računov in član častnega razsodišča. Tudi viška gasilska četa ga šteje med svoje ustanovnike in dobrotnike in ga je za njegove zasluge na gasilskem polju izvolila za častnega člana.

V političnem življenju je stal pokojnik vedno odločno in vztrajno na čelu napredne misli. Kot tak se je pridno udeleževal političnega življenja v bivši Narodno napredni stranki in bil njen kandidat pri državnozborskih volitvah leta 1913. Zaradi njegove sposobnosti in vztrajnosti so ga Vičani izvolili tudi v viški občinski svet in je bil od leta 1919 do 1922 viški župan.

Tudi ko je zaradi bolezni opustil javno udejstvovanje se je še vedno zanimal za vsa javna in nacionalna vprašanja. Napredno časopisje je polstoletja v njegovi hiši, seveda najljubši mu je naš najstarejši popoldnevnik. Zvest nacionalni jugoslovenski ideji je bil član viške k. o. JNS do svoje smrti in je JNS izgubila z njim odločnega in vnetega nacionalnega pobornika. Kot kremenit jugoslovenski značaj in narodnjak je tudi v tem pogledu vzgojil svoje otroke, ki so vsi zavedni Sokoli in ugledni občani. Sin Andrej je posestnik in gostilničar na Šujici pri Dobrovi, Stanko uradnik v Blaznikovi tiskarni, Mirko, uslužbenec tobačne tovarne, hčerki Minka in Ivanka pa sta poročeni. Neizprosna smrt pa je pokojniku ugrabila leta 1919 sina Ivana, prvega načelnika viškega Sokola po vojni čigar smrt je težko prebolel. Pokojnik zapušča tudi skrbno in užaloščeno soprogo, s katero sta živela desetletja v najlepši harmoniji.

Odličnemu narodnjaku, vrlemu Sokolu, bomo ohranili vsi časten in trajen spomin, preostalim pa izrekamo svoje toplo sožalje. —at.

*

Uprava Sokola Vič je imela snoči žalno sejo za svojim ustanoviteljem in zvestim članom br. Andrejem Knezom. Ob polnoštevilni udeležbi odbornikov se je v lepem pietetnem govoru spomnil dragega brata Andreja starosta br. Pavle Borštnik. Spomin na pokojnega so navzoči počastili stoje in zaklicali trikrat »Slava«. Uprava je na seji soglasno sklenila, da se društvo udeleži pogreba pokojnega brata ustanovitelja v kroju s praporom. Vabimo vse brate, ki imajo kroj, da se pogreba, ki bo v petek 23. t. m. ob 17. udeležbe v polnem številu. Zbirališče članstva v kroju in meščanski obleki z znakom v petek 23. t. m. ob 16.30 na vrtu sokolskega doma. Bratu Andreju Knezu časten spomin! Uprava.

Drevi otvoritvena predstava v drami

Kaj pravi režiser C. Debevec o vprizoritvi klasične ruske tragedije „Car Fjodor"

Ljubljana, 22. septembra

V klasični literaturi, doslej zapadnjaško usmerjeni, smo nekoliko zanemarjali vzhodno klasično književnost ter nismo v drami uprizorili doslej še nobene klasične ruske zgodovinske drame. Merežkovskega »Carjevič Aleksej«, dasi je zgodovinski, po slogu ne šteje mednje, ker je moderno koncipirano in po romanu dramatizirano delo v prozi. Kolikor smo spoznali rusko zgodovino, smo jo spoznali iz oper »Boris Godunov«, »Hovanščina« in »Carska nevesta«. Alekseja Tolstega »Car Fjodor« bo torej prva zgodovinska tragedija iz ruske klasične literature, ki jo bomo videli na našem odru.

Pisatelj je v »Carju Fjodorju« zajel eno izmed najbolj razvrstnih dob ruske zgodovine, ki po dramatiki dogodkov ne zaostaja za časom Ivana Groznega, Katarine in Petra Velikega. V tej drami je pokazal razvoj Rusije, ki je jela za regentstva Borisa Godunova posegati v zunanjo politiko Evrope in po evropskem zgledu uveljavljati nov gospodarski sistem. Tem težnjam nasprotna stranka kneza in vojskovodje Šujskega, je imela za privržence pravoslavno cerkev, ljudstvo in trgovce. Boj te konservativne stranke z Godunovim, se je vršil ob koncu 16. stoletja okrog leta 1590. Takrat so se ravzneli najhujši boji, kar jih poznamo v zgodovini in katerih sledovi segajo še v današnje dni.

V drami »Car Fjodor« kljub močno dramatičnemu razvoju teh zgodovinskih dejstev ni glavni poudarek na njih, temveč na značaju carja Fjodora, pravega božjega človeka, skoraj svetnika, z otroško dušo in srčno pametjo, ki ga je postavila usoda kot največje nasprotje njegovega očeta Ivana Groznega na prestol. Car Fjodor je po značaju, z vsemi naštetimi lastnostmi, nekako prvi primer tistega značilnega ruskega človeka, ki ga je zgolj dobrota in plemenitost; kasneje ga srečujemo često v ruski književnosti, predvsem v romanih Dostojevskega. Fjodor je primer človeka, ki ima srčno dobro nrav, a je nedejaven ter ga dobrota, srčna pamet in pravičnost ne morejo obvarovati, da ne bi podlegel v okoliščinah, ki jih povzroča politično trenje med stranko kneza Šujskega in stranko Godunova. Car Fjodor je pravičnik; diplomacija (po današnjem pojmovanju) in državniška strast sta mu tuji. Literarno gledano, je to vloga največjega in najmočnejšega kova ter se sme meriti po kakovosti s »Hamletom« ali »Kraljem Learom«.

Ker je delo pisano brez težnje, pokazati zmagovitost tega ali onega svetovnega nazora, bi ga lahko imenovali ne-namensko dramo. Njen smoter je le prikazati del ruske zgodovine v čim vernejši obliki, predvsem pa tragedijo in propad človeka-carja, ki ne živi v njem kategorični imperativ cezarske ali napoleonske osebnosti, ki je brez sposobnosti, da bi vodil državo, ker mu manjka jasen pregled v položaju in hitra odločitev.

Značaj Borisa Godunova je značaj razumnika, avtokrata, ki zna z močno voljo doseči jasno začrtani cilj in ki se v to svrho ne plaši nobenega sredstva. Skrajna brezobzirnost in vera v lastno poslanstvo, ga vodita v vseh državniških poslih. Vojskovodja knez Šujski je zastopnik konservativne staroruske stranke, poštenjak, ki le nerad in prisiljen po Borisovi brezobzirnosti v izberi sredstev uporabi vsa pota, da bi rešil Rusijo.

V naslovni vlogi carja Fjodora nastopi EMIL KRALJ

Te tri vloge stavljajo igralcem izredno težke, toda največjega umetniškega vzpona vredne naloge. Slog ruske klasične zgodovinske drame se v mnogočem razlikuje od drugih klasičnih slogov, ker prinaša vsak izmed njih značilnosti narodove duševnosti, kakor tudi zunanjih življenjskih oblik, zato pomeni uprizoritev te igre za režiserja, kakor za ves sodelujoči ansambl, prvo poustvaritev ruskega klasičnega sloga.

M. S.-eva

New York se pripravlja

Zveza ameriških hotelirjev poroča, da bo pripravljenih za posetnike svetovne razstave v New Yorku v hotelih v mestu samem 133.334 sob, v predmestjih pa 50 tisoč. Organizacija JMCA je ponudila 40.000 sob skupno z raznimi klubi in zavodi. Privatno bo mogoče najeti okrog 120.000 sob. Tako bo torej vsega skupaj na razpolago okrog 350.000 sob. Na razstavišču bo nad 80 restavracij z mizami in stoli za 43.000 gostov. Prireditelji računajo, da se bo prodalo med razstavo okrog 30,000.000 obloženih krubkov.

Priprave za promet v vseh smereh in z vsemi sredstvi se hitro razvijajo. Posetnike bodo vozili na razstavo vlaki, parniki in letala. Vlaki, vozovi podzemne železnice, parniki in avtomobili se bodo lahko ustavljali pri vratih razstavišča. Zasebne ladje se bodo morale ustavljati eno miljo od razstavišča. Zdaj kopljejo za manjše ladje 60 m širok in 2.40 m globok kanal. Letala se bodo spuščala na letališče Nord Beach, oddaljeno 3 milje od razstavišča, kjer je bilo znova zgrajeno in urejeno tako, da se bodo lahko spuščala nanj tudi prekomorska letala. To je samo nekaj podrobnosti o ogromni organizaciji priprav za svetovno razstavo v New Yorku leta 1939.

BRZOVLAKI

Pat je lokalni patrijot. Oni dan se je pobahal:

— Mi v Dakoti imamo brzovlake, ki prevozijo 250 km na uro. Prevozijo pa samo 250 km ne morda zato, da bi bile lokomotive preslabe, temveč ker je ura prekratka.

Svoje krasne nožice „posoja"

Lepa Američanka Verdyn Stapletonova noče več anonimno in samo z nogami nastopati v filmu

V nekem londonskem hotelu se je vpisala oni dan v knjigo tujcev miss Verdyn Stapletonova. Dobro informiranim uslužbencem velikega hotela to ime ni ničesar povedalo. Brezhibno oblečena mlada dama, čudovito lepih nog, pa tudi izredno lepe postave in obraza, je prispela iz Amerike. Nastopala je zelo elegantno in vzbujala pozornost s pogostim menjavanjem čevljčkov vedno nekoliko ekscentričnih vzorcev in barv. In vendar je ta komaj 22 letna mladenka, ki njena fotografija še ni bila objavljena v svetovnih listih, filmska zvezda prve vrste, katere nihče ne pozna niti v Evropi, niti v Ameriki. Njen obraz in njena postava sta čisto postranska. Filmska zvezda so namreč samo njene krasne noge, ki jih posoja vsem velikim filmskim zvezdam, kakor jih vidimo navadno na filmskem platnu.

Posojanja seveda ne smemo vzeti dosolovno, temveč samo v filmu, kjer se toliko vara, da niti zvezde niso resnične in da vidimo v filmih samo njihove dele. Verdyn Stapletonova posoja svoje krasne nožice in njihovo plesno umetnost vsem Mar. lenam Dietrichovim, Joan Crawfordovim, Alicam Bredyevim in drugim dražestnim divam, kadarkoli plešejo ali kažejo lepe nožice, da vzdihujejo ob pogledu na nje milijoni moških po vsem svetu. Tudi to je samo trik in prevara. Ameriško dekle, ki se je izpremenilo med svojimi počitnicami v popolno angleško lady, služi težke stotisočake z lepoto in plesno umetnostjo svojih na 2,500.000 zavarovanih nog in z anonimnostjo vse svoje ostale osebnosti. V najrafiniranejših filmih, v katerih širijo največje zvezde hollywoodskega neba svoj sex appeal, jim je posodila že toliko in toliko metrov čudovite lepote svojih nog, ritem foxtrotov, strastnih rumb, liričnih valčkov ali sladkih blues.

Občinstvo je izredno zadovoljno in se navdušuje, kako krasno znajo njegove prijubljene dive plesati in kako lepe nožice imajo. Verdyn Stapletonova dobiva sicer za posojanje lepe denarce, vendar pa vzdihuje v hrepenenju, da bi mogla tudi sama nastopiti v filmu cela, v vsej svoji mladostni lepoti in mikavnosti vse svoje osebnosti. Noče več biti neznana, anonimna in vendar toli zaželena filmska zvezda, ki je nihče ne pozna in ki posoja svoje krasne nožice in njihovo plesno umetnost drugim, srečnejšim družicam, ki se tako bahajo ne s tujim perjem, temveč s tujim telesom, vsaj od pasu do plesnega parketa.

In v ta namen je prispela v London, da bi se mogla pokazati v filmu cela, z vso svojo mikavnostjo 20 letne ameriške svetlolaske. V Londonu naj bi izdelali film, ki bo morda odločil o tem, da bo Verdyn Stapletonova zasenčila marsikatero filmsko zvezdo, ki jo je morala doslej samo anonimno zastopati z lepoto svojih nog in plesno umetnostjo. Treba je pa mnogo poguma, če hoče tako neusmiljeno strgati krinko ne z obraza, temveč z nog hollywoodskih zvezd.

Preveč moških

Narava je razumna. Rodi se navadno kakih 5% več dečkov, nego deklic. Med svetovno vojno je pa padlo mnogo moških, tako da se je naravno razmerje v Evropi izpremenilo. Najneugodnejše številčno razmerje za ženske je v Latviji, kjer pride na 100 moških 114 žensk. V Angliji jih pride 109. v Turčiji 108, v Franciji 107, na Španskem in Češkoslovaškem 106, v Italiji 105, na Švedskem 103 in na Holandskem 101. Zelo neugodno razmerje je v Rusiji, kjer pride na 100 moških 110 žensk. Približno ravnotežje imajo v Bolgariji, kjer je skoraj toliko žensk kakor moških. Edina država v Evropi s prebitkom moških je Luksemburška, kjer pride na 100 moških samo 94 žensk.

Preveč moških je v velikih državah izven Evrope. Na Japonskem pride na 100 moških 99 žensk, v Zedinjenih državah 98, v Avstraliji pa 97. Najnižji odstotek ima Argentina in sicer 87 žensk na 100 moških. Tam gotovo ni to razmerje posledica idealnih higienskih razmer, v katerih bi živeli otroci. Vzrok bo najbrž v tem, da je v Argentini mnogo priseljencev, med katerimi je seveda mnogo več moških, nego žensk.

Pesnikov ponos

Pesnik Du Fresnay, ki je živel v času francoskega kralja Ludvika XIV., je bil zelo siromašen, kakor je pač bila in je še zdaj večina pesnikov. Prava beda pri njem ni bila redek gost. Po smrti Ludvika XIV. je sporočil takratni regent vojvoda Orleanski siromašnemu pesniku po njegovem prijatelju, da si lahko izprosi avdijenco pri regentu in ga zaprosi za podelitev dosmrtne rente, ki bi sicer ne bila velika, vendar bi pa zadostovala za omiljenje njegove bede, da bi mu vsaj lakote ne bilo treba trpeti.

Du Fresnay je sicer mirno poslušal ta nasvet, toda na regentovo vabilo je odgovoril z naslednjim pismom: »Du Fresnay prosi Vašo kraljevsko Visokost, da bi ga blagovolila pustiti v njegovi dosedanji resnični bedi in pomanjkanju, ker želi ostati spomenik razmer, v katerih je živela Francija pod kraljem Ludvikom XIV.« — Vojvoda Orleanski je lastnoročno pripisal na prošnjo: »Odklonjeno«! Vendar je pa poskrbel, da je dobil siromašni pesnik iz državne blagajne potom svojih prijateljev primerno podporo, ne da bi slutil, od kod izvira denar.

Iz Trbovelj

— **30-letnica trboveljskega Sokola:** Prihodnje leto bo 30 let, odkar je bil ustanovljen tukajšnji Sokol. Ta jubilej bo sokolsko društvo proslavilo na izredno svečan način. Na severni strani sokolskega doma bo ob tej priliki odkrit spomenik blagopokojnemu viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju, za katerega je prostor že ograjen in obsajen z lepotičnim drevesjem. —

— **Gradbena sezona v Trbovljah:** Gradbena sezona je bila letos v naši dolini zelo živahna. Na neštetih krajih so zrasle iz zemlje nove lične hišice, večinoma last rudniških delavcev, ki so si jih zgradili s pomočjo brezobrestnega posojila, ki jim ga je nudila Trboveljska premogokopna družba. Nove hišice so bile zgrajene na pobočjih pod Posetjem, pod Terezijo, v Urhovčevi loki, da celo v Kleku sta si dva podjetna delavca zgradila lepe stanovanjske hišice. Zadnje tedne pa so začele rasti iz tal tudi že hišice, ki si jih grade delavci na parcelah, katere je občina razdelila onim, ki imajo voljo in sredstva za gradnjo lastnega krova. To so parcele ob cesti proti Sv. Planini in pri gasilskem domu. Občina sama je sklenila zgraditi še tri štiridružinske stanovanjske hiše za vpokojence in občinske revеže in je licitacijo za gradnjo že razpisala. Če prištejemo še obe veliki 18 družinski stanovanjski hiši na Tereziji, kateri je družba pravkar dovršila, potem lahko rečemo, da se je v stanovanjskem pogledu v naši dolini letos veliko storilo. — Delavci, ki grade hišice, pospešujejo sedaj dela, kar jim olašuje izredno ugodno jesensko vreme, tako da utegnejo spraviti stavbe še pred nastopom zime pod krov. Gotovi znaki pa kažejo, da bo v prihodnjih letih nastal v gradbeni delavnosti in podjetnosti v naši dolini zastoj. Občina sestavlja sicer regulacijski načrt Trbovelj, vendar je pa malo verjetno, da bo lice naše doline v prihodnjih 20 letih bolj spremenjeno, kakor je bilo v preteklih 20 letih.

— **Planinska nedelja** bi se lahko imenovala zadnja nedelja 18. t. m., kajti tako na Mrzlici kakor na Sv. Planini je bil obisk rekorden. Toliko prijateljev obe prelepi izletni točki že dolgo nista imeli. Zlasti na Sv. Planini je kar mrgolelo ljudi, saj pa je bilo tudi vreme tako ugodno kakor že dolgo ne. Na Sv. Planini, kjer je običajno vetrovno, v nedeljo ni pihala niti najmanjša sapica in toplo je grelo solnce, kakor v juliju. Mnogo si obetajo naši vrli planinci tudi od nove ceste, ki jo grade na Mrzlico in pravijo, da bo sedaj Sv. Planina zapostavljena. Pravi prijatelji in idealni planinci so pa mnenja, da Mrzlica ne bo več tako naravna in lepa kakor je bila doslej, kadar bodo dirjala po njenih strmih pobočjih motorna vozila in bo čisto ozračje pomešano z duhom bencina in olja. — Morda imajo prav!

— **Omejitev ukrepov zoper slinavko in parkljevko.** Ker je ta bolezen v tukajšnjem okolišu docela prenehala, je sresko načelstvo v Laškem razglasilo, da je prestala. Vsega je obolelo 38 goved in 1 svinja v 7 dvoriščih. Dejstvo, da je bila ta nevarna živinska bolezen tako hitro zatrta, dokazuje, da se je prebivalstvo pravilno zavedalo velike nevarnosti, ki je pretila našemu narodnemu gospodarstvu in zdravju ljudstva, zato je dosledno vpoštevalo in izvajalo vse odredbe in ukrepe oblasti, izdane v obrambo zoper to bolezen. — Ostale so edinole še nekatere varnostne omejitve, ki se tičejo nakupovanja, dogonov in prevoza živine po mesarjih in kmetovalcih ter drugih lastnikih goveje živine.

— *Pregled in žigosanje meril.* Od 23. do 28. septembra letos bo v Trbovljah na tržnem prostoru pregledovanje in žigosanje meril in merilnih priprav za stranke, ki prebivajo na področju občine Trbovlje. Pregledu in kontroli se morajo odzvati razen trgovcev in obrtnikov tudi branjevci, lastniki mlatilnic, ekonomi, kakor tudi privatniki, ki s svojimi merili kupujejo ali prodajajo lastni pridelek, odnosno uporabljajo v javnem prometu kakršnokoli merilo ali merilno pripravo Stranke morajo prinesti svoja merila (metre, mere za tekočino, tehtnice, uteži itd.) k pregledu očiščene. Stranke, ki ne bi upoštevale te odredbe, bodo imele neprilike z oblastjo. Pregled in žigosanje bo v zgoraj navedenih dneh od 8. do 12. in od 14. do 16. ure.

Iz Ptuja

— **Streljal na mirno potnico z revolverjem.** Posestnikova hči Marija Levičnik doma z Mestnega vrha, občina Grajena, se je vračala zvečer po cesti domov od svoje sestre, ki stanuje v bližini njenega doma. Nenadno pa je odjeknil strel iz revolverja in krogla jo je zadela v levo roko. Vzrok napada ni znan.

GEORGES OHNET: 56

SERGEJ PANIN

ROMAN

— Biti pametna? To je z drugimi besedami rečeno navaditi se na življenje brez tebe, ko sem skozi dvajset let podrejala svoje življenje tvojemu. Tako misliš, kajne? Prenašati brez ugovora zavest, da mi je bila vzeta vsa moja sreča? In zdaj, ko sem stara, živeti do konca svojih dni življenje brez cilja, brez radosti in celo brez sočutja, kajti dobro te poznam in vem, da bi mi nikoli ne potožila svojih križev in težav, če bi jih imela.

Za hip je zavladala tišina, potem je pa Mihelina nadaljevala prisiljeno:

— Kakšne križe in težave bi pa mogla imeti?

Tedaj je pa gospa Desvarennesova izgubila potrpežljivost in ne da bi prizanašala svoji hčeri, je popustila uzdo svoji mržnji:

— Tiste, ki bi jih mogel nakopati tvoj mož.

Mihelina je naglo vstala:

— Mati! — je vzkliknila.

Toda gospa Desvarennesova je bila že v ognju svojega ogorčenja in zato je nadaljevala strupeno:

— Ah, ta gospod je ravnal z menoj tako, da je izgubil v mojih očeh vse zaupanje. Saj mi je vendar prisegal, da me ne bo nikoli ločil od tebe, pa te je vendar odvedel dobro vedoč, da me moji posli zadržujejo v Parizu.

— Ti si krivična, mama, — je dejala Mihelina živahno. — Saj dobro veš, da so mi zdravniki odredili bivanje v Nici.

— Ah, njim, tem zdravnikom, lahko odredi človek kar hoče, — je odgovorila gospa Desvarennesova jezno. — Tvoj mož je dejal našemu spoštovanemu doktorju Rigaudu:

— Ali mislite, da bi moji ženi koristilo bivanje na jugu takole čez sezono? Zdravnik mu je pa odgovoril: Če bi to že ne koristilo, gotovo bi ji ne škodilo. In tedaj je tvoj mož nadaljeval: Napišite nasvet na košček papirja. Razumete? . . . To bo za mojo taščo, ki se najinega odhoda nič kaj ne veseli.

In ker se je Mihelini na obrazu poznalo, da dvomi o materini trditvi, je le-ta nadaljevala:

— Vse to mi je pravil zdravnik, ko sem ga trdo prijela. Vedno sem malo zaupala medicini — toda zdaj . . .

Mihelina je čutila, da se ji majejo tla pod nogami. Zato je hotela napeljati pogovor drugam. In ker se ji je mati tudi smilila, je dejala:

— Glej, mama, kaj se ti nikoli ne boš vživela v svojo vlogo? Kaj boš večno ljubosumna? Saj vendar veš, da vse hčere zapuste matere, da slede svojim možem. Zakon narave je tak. Kar spomni se, kako si tudi ti svoj čas sledila mojemu očetu, da je morala tvoja mati plakati.

— Mar me je moja mati ljubila tako, kakor ljubim jaz tebe? — je vzkliknila gospa Desvarennesova. — Mene so vzgajali trdo. Mi nismo imeli časa ljubiti tako. Treba je bilo delati. Tako srečni so samo bogati, da morejo razvajati svoje otroke z ljubeznijo. Tebi pernica ni bila dovolj topla, svila ti ni bila dovolj mehka za opremo tvoje zibelke. Tebe smo negovali kakor v gnezdecu, oboževana si bila skozi dvajset let. In človek, ki si ga spoznala komaj pred šestimi meseci, ti je znal zmešati glavo tako, da si na vse to pozabila, ti nehvaležnica!

— Kdo pa pravi, da sem na kaj pozabila? — je ugovarjala Mihelina, ginjena po toliki ljubezni. — V mojem srcu zavzemaš še vedno isto mesto.

— To mesto ni več prvo.

Tak krik naivne sebičnosti je prisilil Mihelino k nasmehu.

— Da, to si zdaj ti, tiran, — je dejala. — Ti moraš vladati. Glej, zadovolji se z enakostjo. Pomisli, da si dobila že velik predujem; tebe ljubim že dvajset let. On pa mora dohitevati izgubljeni čas. Nikar ne primerjaj moje ljubezni do njega z ljubeznijo, ki jo gojim do tebe. Bodi dobra: namestu, da si trda z mojim možem poskusi ljubiti ga. Bila bi tako srečna, če bi vaju videla složna, če bi vaju mogla brez postranske misli združiti v isti negi.

— Ah, kako me znaš omrežiti, kako prijazna in nežna si, če hočeš. In kako srečen je ta Sergej, da ima ženo, kakršna si ti. Toda končno, na svetu je že tako: taki vedno dobe najboljše žene.

— Kaj še ne bo konca? — je dejala Mihelina jezno. — Pa vendar nisi prispela iz Pariza zato, da bi vpričo mene slabo govorila o mojem možu?

Gospe Desvarennesovi se je zjasnil obraz.

— Ne, prišla sem te branit.

In ko jo je Mihelina presenečeno pogledala, je nadaljevala:

— Skrajni čas je že, da izpregovorim: grozi ti velika nevarnost:

— V ljubezni? — je vprašala mlada žena z izpremenjenim glasom.

— Ne, tvojemu premoženju.

Mihelina se je od srca zasmejala:

— Če ni nič hujšega!

Ta brezbrižnost je spravila gospo Desvarennesovo iz ravnotežja:

— Ti govoriš o tem tako lahkomiselno? Če bo tvoj mož nadaljeval tako življenje, ti ne bo ostalo v šestih mesecih od tvoje dote nič.

— No, — je dejala princesa veselo, — mi pa daš novo doto.

Obraz gospe Desvarennesove je dobil trde poteze kakor vedno, kadar je šlo za kaj važnega.

— No, ta je pa dobra. Mar misliš, da moja blagajna nima dna? Dala sem ti štiri milijone, ko sem te omožila in sicer za poldrug milijon dobrih vrednostnih papirjev, nepremičnine v ulici de Rivoli in osemsto tisoč frankov, ki sem jih iz previdnosti pustila doma in od katerih vama plačujem obresti. Poldrugi milijon je kmalu porabljen, če se neprestano razmetava denar. Moj notar me je prišel opozorit, da je bila nepremičnina v ulici de Rivoli prodana, ne da bi bila z izkupičkom izravnana nedotakljiva princesina dota.

Urejuje Josip Zupančič — Za »Narodno tiskarno« Fran Jeran — Za upravo in inseratni del lista Oton Christof — Vsi v Ljubljani